Jubileum-nummer Ds. G. HULSMAN

No. 279 TWAALFDE JAARGANG NUMMER 5 2 MAART 1957

ZWINGLI

TWEEWEKELIJKS BLAD
IN PRINCIPIEEL - VRIJZINNIGE CHRISTELIJKE GEEST
TEVENS ORGAAN DER NEDERLANDSE UNITARIËRS

Onder redactie van Ds. H. van Lunzen, Odoorn (Dr.)
en met 60 medewerkers in binnen- en buitenland

Abonnementsprijs vijf gulden per jaar / Advertentietarief vijftig cent per regel. Per kontract lager tarief / Alle stukken voor de Redactie, voor de administratie, financiën en advertenties zende men aan Ds. H. van Lunzen, Odoorn (Dr.), Giro 843000, Tel. Odoorn 253 (K 5919) / Ieder medewerker is verantwoordelijk voor eigen artikel. / Losse nummers 25 cents per exemplaar.

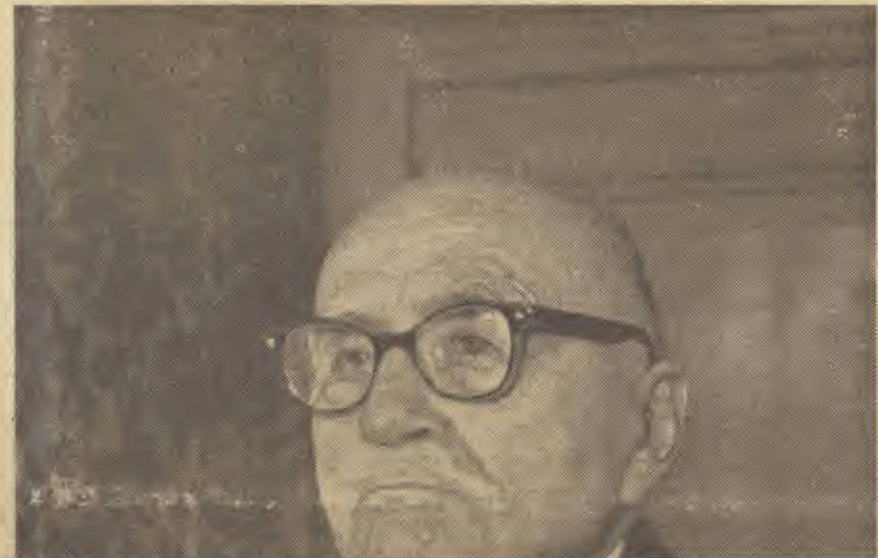
„Op de bres staan voor het Vrijzinnig Christendom zijn wij aan het Evangelie verplicht" (Prof. Albert Schweitzer)

Een leven van arbeid en strijd

in dienst van waarheid en waarachtigheid

In de laatste jaren legde ik af en toe enkele der brieven van ds. Hulsman wat opzij, in een vakje van mijn schrijfbureau, met het doel om bij gelegenheid aan de hand van zijn eigen woorden, mijzelf en anderen zijn geestelijk beeld scherp voor ogen te kunnen stellen. Die gelegenheid is er nu......

dit artikel; een titel welke niets teveel zegt. Ook in andere artikelen van dit nummer kan men de bevestiging ervan lezen. Het is de medewerkers aan dit nummer wonderlijk gelukt om ieder op zijn eigen wijze een belichting van dit sterke mensenleven te geven (geestelijk en lichamelijk zo sterk).

opzij, in een vakje van mijn schrijfbureau, met het doel om bij gelegenheid aan de hand van zijn eigen woorden, mijzelf en anderen zijn geestelijk beeld scherp voor ogen te kunnen stellen. Die gelegenheid is er nu......

In de meeste van zijn brieven, die voor mij liggen, roept hij wel één keer uit: ,,Wat ben ik toch blij dat Zwingli er is." En vaak lichtte hij dat nog met andere woorden toe: ,,Ik leef nu eenmaal voor Zwingli (7 juli '52), ,,Ik hoop zo, dat Zwingli steeds meer gewaardeerd zal worden. Het blad heeft zo'n nobel doel. Het komt op voor het waarachtige in het godsdienstige leven" (30 sept. '52). En nog pas op 22 jan. 1957: ,,Enige maanden geleden kreeg ik bericht dat het Ere-lidmaatschap van de Zwingli-Bond mij werd aangeboden, waar ik zeer mee vereerd was. Want ik ben een echte Zwingliaan". En op 27 jan. j.l.: ,,Als gij een ,,voorwoord" schrijft bij mijn bundel ,,Meditaties", zeg dan gerust dat dit een Godsvrucht is in de geest van Zwingli......"

Door deze paar aanhalingen kunnen al dadelijk enkele dingen duidelijk zijn: het kon en het mocht niet anders of het blad Zwingli moest én de feestbundel (zie achteraan in dit nummer) uitgeven en in een apart nummer een ruiker dankbaarheidsbloemen aanbieden in de vorm van een aantal vlug bijeengevraagde artikelen.

Maar die uitingen geven tegelijk ook aan waarom schrijver dezes deze man zulk een bewondering en eerbied toedraagt. In mijn woord ter ere van zijn 85ste verjaardag schreef ik o.a.: .... een der hoofdfeiten in het leven van de jubilaris: zijn fiere, gewetenstrouwe overgang van de ethische naar de moderne richting, tijdens zijn predikantschap te Groningen......, met dezelfde fiere gewetenstrouw schrijft ds. Hulsman nog heden in Zwingli en daarvoor zijn wij hem zo dankbaar".

Op onze Zwolse conferentie van enkele jaren terug heeft hij in vurige welsprekendheid ons daar nog eens van verteld, ook van de moeilijkheden, die daarvan het gevolg waren. Dat feit van die overgang naar de moderne richting en het feit van die warme verbondenheid aan het blad Zwingli en zijn doel, zijn uitingen van één-zelfde, diepe aandrift in zijn wezen: strijdbaarheid voor waarheid en waarachtigheid in alles, maar vóóral in het godsdienstige en kerkelijke leven.

En daarom zetten wij die titel boven ... nummer kan men de bevestiging ervan lezen. Het is de medewerkers aan dit nummer wonderlijk gelukt om ieder op zijn eigen wijze een belichting van dit sterke mensenleven te geven (geestelijk en lichamelijk zo sterk).

Wij feliciteren onze vriend en medewerker hartelijk met deze bereikte levensmijlpaal en in het bijzonder wensen wij zijn vrouw daarmee ook geluk! Deze leefde (natuurlijk) veel meer in de schaduw dan haar man. Maar zij heeft zover mensenkracht ,,dragen" kan, haar geliefde echtgenoot g e d r a g e n door haar medeleven en haar liefde. En daarvoor zijn wij allen haar ook zo dankbaar.

Mogen u nog enige jaren van gelijke hart- en denkkracht worden gegeven. En moge God u nog een poosje bewaren voor uw trouwe vrouw en kinderen en ......voor ons!

Verschillende malen in zijn brieven der laatste jaren haalde ds. H. de regels van Goethe aan: ,,O, suesze Gewohnheit des Daseins, soll ich von dir scheiden...". Wie zo vertrouwelijk omgaat met deze regels, hij heeft het leven nog onstuimig lief, juist o m d a t hij van dat ,,einmal scheiden" volle weet heeft.

Iets van de geest van Elia zweeft door de geest van deze profetische mens. Mogen wij allen, als eenmaal de ,,vurige wagen" komt (2 Kon. 2:12) om deze Elia weg te rijden van dit aardse schouwtoneel, iets van zijn vuur en van zijn geest bij ons houden!

(H. van Lunzen).

(Foto A. Meilink, Emmen) (opname van 17 febr. 1957)

Hulsman als eschatologische figuur

Zie ik het goed, dan is Hulsman een eschatologische natuur. Zijn ogen zijn gericht op het uiterste, op het eschaton, op de laatste dingen ook in de zin van de diepste dingen.

Hij gelooft in een god, die het uiterste kan. Die ingrijpt in het natuurlijk gebeuren. Zegswijzen als in 1953 gedaan werden, volgens welke God met de ramp niets te maken heeft, zijn hem een gruwel. God is en kan alles. God is hem het hoogste, het diepste, het uiterste. Ook in de toekomst is het God en blijft het God. De laatste dingen in de tijd, het laatste in de eeuwigheid is God. God is de grote Eschaton, het uiterste-tot-en-met.

Met deze God is relatie. Wij zijn als mens niet geplaatst in en op een afstand der vertwijfeling, gelijk Barth als Kierkegaard's volgeling beweert. Wij staan niet in vertwijfeling tegenover een verborgen God. Er is geen on-overbrugbare kloof tussen ons hier en ons nu enerzijds en de gans Andere (GOD) anderzijds. Gods eeuwigheid staat niet als een overhangende rotswand boven ons (arme) hoofd en de eeuwigheid laat de tijd niet over aan eigen lot. Het Godsrijk staat ook niet buiten de kultuur, gelijk Barth denkt, en het is ons ook niet onbenaderbaar en onvoorstelbaar.

Waarheen gaat de mens? Wat is het einddoel? Het blijft volgens Barth ongeweten.

Ik citeer hier het meesterlijk boek van professor dr. Fred. Polak, De toekomst is verleden tijd, II, hoofdstuk XVII, bijvoorbeeld pagina 31. Ook aan Polak zijn de gedachten van Barth een ont-eschatologiserende gruwel.

Hulsman kan niet anders dan volgens

zijn religieuze natuur deze en andere wanhoopstheologieën verwerpen.

Hij zal ze waarderen als on-goed, als on-deugd.

De Kierkegaardse vertwijfeling, iets anders dan de momentele twijfel, kent Hulsman gelukkig niet. Hem is de „deus absconditus", de God inzoverre Hij ons verborgen blijft, toch een deus revelatus, de God die zich aan ons kenbaar maakt. Er is hem een relatie tussen God en hem, tussen God en ons. Hulsman kent God, voor zoverre Hij te kennen is voor en door een enkele mens. De Vader-naam is hem uit het hart gegrepen. Jezus is de Brug van God naar ons, van ons naar God. De Almachtige, de Eeuwige is God voor Hulsman.

Van overhangende rotsen in verband met de God die hem en ons dierbaar is, weet Hulsman gelukkig niet af. Integendeel, Gods eeuwigheid, Gods diepste wezen, is **de immer-Aanwezigheid;** wel de gans andere in zijn aanwezigheid, doch ons nabij, ja inwonend in ons hart.

Volgens Barth's theorie lijkt de komst Gods, indien Hij komt, een **bezoeking,** volgens het innerlijk geloofsleven van Hulsman is Gods komst in en buiten Jezus een **bezoek** (om een gereformeerde typering van het verschil tussen het Oude en het Nieuwe Testament te gebruiken).

Onze hoogbejaarde Vriend kent **het antwoord** op 's mensen vraag **waarheen?** Ook kent hij het einddoel, hij draagt weet van het uiterste, van het eschaton van waar het **uiteindelijk** op aan-komt.

Dit **uiteindelijke** beheerste en beheerst zijn leven.

Omdat alle orthodoxe theologie en dito dogmatiek en alle kerkelijke stellingen en reglementen per definitie en ex hypothesi **veruiterlijkingen** , vereindigingen zijn van het Grote Uiteindelijke, kon Hulsman het in het orthodoxe niet uithouden. Hij ging geestnoodwendig over en verder naar het vrijzinnige.

Maar wil een vrijzinnigheid, welke visionair is.

Spreuken 29 vers 18 in engelse vertaling luidende: **where there is no vision, the people perish,** waar visie ontbreekt, gaat de mens ten onder, is een tekst aan Hulsman uit het hart gegrepen.

globaal in uw konklusies—neen, we waren het lang niet altijd met elkaar eens. Maar de aanpak van en de kijk op het geheel van geloof en leven waren gelijk.

Ik wil wel bekennen, veel te hebben gehad aan uw opbouwende kritiek op mijn preken. Op uw vast plaatsje, links van het middenpad bij de kachel, daar zat u, scherp opnemende alles wat er te horen en te zien viel, om dit soms na jaren nog eens te berde te brengen; gnuivend bij een toespeling op wat u alléén begreep, een enkele keer, als het erg naar uw zin was, mij, afgaande door 't middenpad, met een heimelijke stomp vererend.

Moet ik nog memoreren onze gezamenlijke tochten naar Ruurlo, naar het hooggeroemde Convent, waar u zich niet onbetuigd liet en de anderen boeide, (ook wel eens ontstelde) door uw nuchter inzicht, uw intuïtief grijpen van de hoofdzaken, uw onverwoestbaar optimisme en door uw grandioze humor?

Maar mijn vrouw en ik kennen u vooral als goed huisvriend, meelevende met het wel en wee van de pastorie; een van onze kleintjes die „dominee Hulsman" een te lange naam vond, noemde u: Doosjeman. We stelden uw bezoeken altijd op zeer hoge prijs en we vonden ze altijd véél te kort... Maar u had ook zovéél kontakten te onderhouden; met de Scholte's en alle andere kollega's en vrienden in de buurt.

Maar als u van uw leven vertelde, begrepen wij toch ook iets van de twee tragische wendingen, die het hebben gemarkeerd. De 1e keer in Groningen, toen u die grote stap deed en in het middelpunt kwam te staan van zoveel gekrakeel. „Al mijn vrienden van toen hebben mij de rug toegekeerd!"

De 2e keer jaren later. „'k Had niet gedacht ‚datzelfde nog eens weer te moeten beleven!"

Toen de grote hoop der leidinggevende vrijzinnigen de reaktie gingen diedienen. Toen wist u wat u te doen stond en u dééd het.

Sindsdien zien zij die van Lochem naar Barchem reizen, u zitten voor 't raam naast de deur, tikkend op uw schrijfmachine, of uw pen als 'n penseel hanterend, opdat, wat u schrijft, niet slechts naar de inhoud, maar ook naar de vorm, klinkt als een klok.

En nu bent u negentig jaar. Wat een

minee zijn taak niet ten volle vervulde, toch mogen zij er van overtuigd zijn, dat op deze wijze talloze jongeren dichter bij de strijd, om iets van het Christelijk geloof te begrijpen en te bewaren zijn gebracht.

Met mij zullen velen Hulsman hiervoor dankbaar zijn.

(Prof. Mr. J. M. V. Bemmelen)

Leiden

Bijzonder genoegen het echtpaar te ontmoeten

Sedert onze eerste ontmoeting in Barchem is het voor mijn vrouw en mij steeds weer een bijzonder genoegen dominee Hulsman te ontmoeten die met zijn levendige verteltrant en zijn grote wijsheid aan een bezoek zo'n buitengewone waarde weet te geven. Na zijn ernstige ongesteldheid in de zomer van 1956, wens ik hem toe dat hij zijn platina bruiloft op 3 maart en zijn 90e verjaardag op 5 maart a.s. met mevrouw Hulsman in goede gezondheid zal mogen vieren en wij hem nog dikwijls zullen ontmoeten.

Willem van den Berg,
oud hoogleraar-direkteur
Rijksakademie van Beeldende Kunsten

Amsterdam, 15 febr. '57.

Boeiende catechisatie

Zeer geachte dominee Hulsman!

Het is mij een zeer groot genoegen bij uw 90e verjaardag nog eens even het feit te mogen herdenken, dat de oude vriendschap, die in 1920 in de Fred. Hendr.laan te Den Haag begon tussen u en onze ouders, later is overgegaan op Mary en mij, en nog steeds voorduurt. Dat dit nog vele jaren het geval moge zijn is dan ook mijn wens. Ook denk ik nog steeds met plezier terug aan de boei-

schil in leeftijd van pak weg één, twee of drie kwart eeuw, hem alleen maar benijden om dat jeugdige elan dat hem in staat stelt om steeds weer te putten uit schatten van gemoed en geest en grote belezenheid en om nog telkens zulke fijne zondagsoverdenkingen in het „Handelsblad" te schrijven. Voor ieder van zijn vrienden zal het een grote vreugde zijn om, als zij in zijn buurt zijn, hem te bezoeken en dan te genieten bij gesprekken over de ontwikkelingskansen van de radicale vrijzinnigheid en tevens — niet te vergeten — daarbij te genieten van zóveel kwinkelerende geestigheid! Om bij dit laatste aan te knopen wordt de jubilaris nu zelf aan het woord gelaten door het volgende zo maar lukraak uit een brief van een paar jaar geleden, met het welbekende kleine machineschrift getypt, te citeren:

„...... Ik heb nog geen gelegenheid gehad om met de nieuwe predikant in het dorp Z. kennis te maken. Zijn intree-predikatie viel niet mede. Hij had het over „de Christus is het Hoofd en wij zijn de leden". Die tekst was goed, — maar de uitwerking was meer amusant dan stichtelijk. Hij had het gedurende de gehele dienst over al die verschillende lichaamsdelen... de ogen, de oren, de handen, de voeten, de neuzen en tongen, hart en nieren, — die gewoonlijk geen eenheid vormen om het Hoofd te dienen, doch die los-van-elkaar hingen te bungelen en daardoor de eenheid onmogelijk maakten.

Hij hoopte nu dat dit anders zou worden en dat alle ogen en alle oren, alle handen en alle voeten, alle neuzen en alle tongen, alle harten en alle nieren, — mede door zijn prediking, — zouden leren harmonisch samen te werken.

Dat zal nog wel een poosje duren, — denk ik.

De bevestiger gaf er niet veel hoop op. Hij deed het volgende verhaal om zijn vriend op teleurstellingen voor te bereiden. Hij had het over een „Ganzen-Dominee". Deze dominee had een gemeente van ganzen... deze ganzen... waggelden altijd naar het Kerkgebouw en zijn preken vielen in de smaak. De ganzen... kwamen thuis en zeiden steeds: „Het was goed vanmorgen"...... maar de Dominee wilde hen leren vlie-

Spreuken 29 vers 18 in engelse vertaling luidende: **where there is no vision, the people perish**, waar visie ontbreekt, gaat de mens ten onder, is een tekst aan Hulsman uit het hart gegrepen.

Hulsman weet: Religie zonder beeld(ing) en zonder futurum, dat is zonder toekomst, is **ontkinderlijking** (zie Polak). Maar dat is niets voor de grijze jubilaris, die in zijn hart kind was en bleef en blijven zal, wien **Mattheus 19 vers 14: het Rijk is voor kinderen,** tot op en tot in het Uiteindelijke v e r s t a a t.

Terecht vreest Hulsman dat ontkinderlijking van het geloofsleven leiden gaat tot een ontgoddelijking van God, tot de dood van het Uiteindelijke, van het Eschaton. En als eschatologische natuur kan hij dat niet verdragen. Getuige hier zijn publikaties na ramp-'53. Hulsman wil niet alleen vasthouden aan de natura naturata, de voortgebrachte natuur, doch ook aan de natura naturans, de voortbrengende natuur; aan de Voortbrenger van de natuur en wel in de kinderlijke gestalte van de ingrijpende persoonlijke God.

Zo eerden wij hier onze 'hoge Vriend Hulsman, als een eschatologische natuur. Hij mag spreken ook na zijn zeventigste, ja na zijn negentigste jaar.
Rotterdam, 15 febr. '57.

(Ds. Joh. P. v. Mullem).

Jonge banden

In aktieve dienst heb ik u nooit meegemaakt, wel heb ik het voorrecht gehad u als gewoon gemeentelid onder mijn gehoor te hebben. Het was kort na de oorlog, dat u zich definitief vestigde op uw huidig adres. Spoedig ,,ontdekten'' we elkaar. Hoewel we in leeftijd welhaast 'n halve eeuw verschilden, herkenden we in elkaar die geestverwantschap, die ons beiden uit een soort isolement verloste en het uitgangspunt werd, van vele gesprekken en discussies.

Natuurlijk waren we het niet op alle punten eens. Het kraakte ook wel eens tussen ons. U een beslist aanhanger van Schweitzer, ik zwaar beïnvloed door de radicale hypothese. U door dik en dun optimist omtrent de mensheid en ik met mijn eigen generatie wat getemperd in dit opzicht. U soms wat erg gauw en

schrijfmachine, of uw pen als 'n penseel hanterend, opdat, wat u schrijft, niet slechts naar de inhoud, maar ook naar de vorm, klinkt als een klok.

En nu bent u negentig jaar. Wat een voorrecht. Ontvang met uw vrouw van ons hele gezin onze gelukwensen.

Proficiat Hulsman!

Krommenie.

(Ds. M. W. H. Bartstra)

Hij bracht zijn leerlingen tot nadenken

Velen zullen met mij terugdenken aan de catechisaties van Ds. Hulsman. In de jaren vlak voor de eerste wereldoorlog, toen hij in de kracht van zijn leven was, maakte hij grote indruk op vele jongeren. Zij zullen zich met mij de catechisatie-kamer herinneren in het grote huis vlak bij het viadukt te Groningen, waar hij op levendige wijze de bijbel verklaarde. Meer nog misschien dan datgene wat hij zei, maakte hij indruk door de moed van zijn persoonlijkheid. Hij was in konstante strijd met de Groningse Kerkeraad en aarzelde niet om ook in zijn jeugdige leerlingen iets van deze strijd te laten begrijpen. Hij had de hele ontwikkelingsgang doorgemaakt van rechts naar links, en dit stond de orthodox georiënteerde Groningse Kerkeraad niet aan. Met een stem nog trillend van verontwaardiging, vertelde hij op een maandagavond, dat hij de vorige dag had gepreekt in de Martinikerk en dat na afloop, de oudste ouderling op hem toe was gekomen en hem had toegevoegd: ,,heden hebt ge voor mij de Heer weer van zijn mantel beroofd''. Dit verwijt was ongetwijfeld hoogst onbillijk, want ieder van zijn leerlingen was er van overtuigd, dat hier een man voor hun stond, in diepste wezen vroom, maar met grote moeilijkheden om zijn geloof zo zuiver mogelijk te houden en het in overeenstemming te doen zijn met de rest van zijn kennen.

Juist voor jongens en meisjes, die ook zelf nadachten, was hij daardoor de ideale catecheet, die nimmer iemand een geloof zou opdringen en die toch zijn leerlingen bijbracht, dat een warmvoelend mens ook over deze problemen behoorde na te denken. Al zullen velen misschien menen, dat op deze wijze de do-

Hendrikaan te Den Haag begon tussen u en onze ouders, later is overgegaan op Mary en mij, en nog steeds voortduurt. Dat dit nog vele jaren het geval moge zijn is dan ook mijn wens. Ook denk ik nog steeds met plezier terug aan de boeiende manier, waarop u catechisatie gaf.

Den Haag

Ella Boasson

. . . Ongeschonden heeft mogen bewaren . . .

Het is voor ons allen altijd weer een vreugde wanneer wij in het leven mensen ontmoeten, die bij het ouder worden hun belangstelling voor de wereld om hen heen niet verliezen. Die vooral ook hun levensvreugde en de blijdschap des geloofs behouden hun leven door.

Wie ds. Hulsman kent, weet dat deze man tot nu toe—dat is tot zijn 90ste jaar—dit alles heeft bewaard. Dat hij ook op zeldzame wijze de man is gebleven, die hij van zijn jeugd af geweest is: spontaan, impulsief, hartelijk, maar bovenal een zoeker naar waarheid in 't bijzonder ten opzichte van zijn geloof. Mij dunkt, al wordt ds. Hulsman zo oud als Methusalem, dan zal hij deze karaktertrek niet verliezen. Die behoort onlosmakelijk bij hem.

Wij wensen hem van harte geluk met het bereiken van deze leeftijd, die zo weinig mensen mogen bereiken, maar meer nog met het feit, dat hij zoveel goeds ongeschonden heeft mogen bewaren.

(Dr. Nicolette A. Bruining)

Den Haag

Een eerbiedige groet aan de jubilaris!

Al is het mij niet bekend of Ds. G. Hulsman thans de nestor onzer emeriti-predikanten is, toch denk ik dat er wel weinig eventuele collegae-,,nestores'' van hem zullen zijn die hem niet zullen benijden om zijn vitaliteit, zijn jeugdigheid en sprankelende humor! De jubilaris zal trouwens van mij als jongere vriend wel de verzekering willen aannemen dat ook jongeren met een ver-

gemeente van ganzen.. deze ganzen.. waggelden altijd naar het Kerkgebouw en zijn preken vielen in de smaak. De ganzen.. kwamen thuis en zeiden steeds: ,,Het was goed vanmorgen''...... maar de Dominee wilde hen leren vliegen. Doch, — hoe mooi zij de preken vonden, zij konden het vliegen maar niet leren. De bevestiger vermoedde dat de nieuwe predikant dezelfde ervaring zou opdoen. Zij zullen zijn preken wel mooi vinden, doch zij zullen er zich niet veel van aantrekken. Zij zullen zelden leren vliegen.

Het was ook al weer amusant, — maar niet bemoedigend..''

Een eerbiedige groet aan de jubilaris en zijn echtgenote!

(H. A. J. Bothenius-Brouwer).

Amsterdam.

Een onstuimig kloppend hart...

Vriend Hulsman 90 jaar!

Gaarne wil ik ook mede-getuigen van mijn grote dankbaarheid deze uitzonderlijke mens ontmoet te hebben, 25 jaar geleden. Wat al goede herinneringen hebben we samen! Hoe gastvrij stond de pastorie in Drempt steeds voor mijn man en mij open en hoe menig opbouwend gesprek hebben we na de zondagspreek gehad! Soms verliep ons gesprek al te geanimeerd en werden we door de lieve mevrouw Hulsman tot matiging gemaand.

Dan wil ik releveren de vele originele dankwoorden door vriend Hulsman gesproken na de onvergetelijke litteraire en muzikale middagen, o.a. van Tony de Ridder en Willem Andriessen. Dan kon Hulsman veerkrachtig opstaan en zijn lofrede uitspreken op zo'n sprankelende levendige wijze dat men 't onderging als een schitterend vuurwerk waar maar kleurige ballen en vuurpijlen werden afgestoten, die alle toehoorders bekoorden en de betroffenen zonder de nodige zelfkennis ijdel zouden gemaakt hebben.

En nu de zorgen van de ouderdom zwaar op ons drukken is 't altijd een lichtstraal wanneer de bus stopt en zwierig met open jas en veerkrachtige tred vriend Hulsman binnenstapt, ons opbeurt

en doordringt met zijn blijde humor en levensmoed.

,,Leven is blijdschap of smart;
Niets hebt gij, niets mij te geven
Dan een kloppend onstuimig hart".

Dat kloppende, onstuimige hart is een gave onzer vriend Hulsman zo ruimschoots geschonken.

Met dankbare hartelijke gevoelens van oude trouwe vriendschap zullen wij 5 maart de bijzondere vriend gedenken.

Mr. J. P. Coops en C. Coops-von Weiler

Laagkeppel

Fris als de morgen . . . .

Als ik aan ds. G. Hulsman denk, dan komt onwillekeurig dit lied in mijn gedachten:

Fris als de morgen zijn kracht bewust,
Stroomt door mijn ad'ren de levenslust,
Lust om de hand aan de ploeg te slaan,
Lust om de ander ter zij te staan,
Lust om de wereld en Die haar schiep
Die er ook mij tot mijn werkkring riep.

En dan zie ik hem voor mij in vele phasen van de laatste halve eeuw dat ik het genoegen had hem te kennen:

In Groningen, opgewekt door de stad fietsend met wapperende pandjesjas, joviaal zwaaiend met zijn breed gerande hoed naar rechts en links. (Mijn vader trachtte telkens tevergeefs hem vóór te zijn bij begroeting!).

In Groningen, in het sous-terrain van zijn woning, omringd door honderden boeken, ons catechisatie gevend, vol animo en levendig breed allerlei onderwerpen aansnijdend, en met een dusdanige hulpvaardigheid en vriendelijkheid, dat de meest verlegene zijn verlegenheid aldaar overwon.

In Groningen op de preekstoel in de Martinikerk of in het gemoedelijke Peper- of Pelstergasthuiskerkje, altijd en waar ook, een bemoedigend woord de toehoorders mee naar huis gevend.

En dan in de loop van tientallen jaren, de vriend, in Assen, Den Haag, in Drempt, in Apeldoorn, die je altijd met grote warmte en belangstelling en blijvende levenslust ontving, en ook nu nog te Lochem kort geleden, herrezen uit een zware ziekte, als het ware weer jong van harte voor je stond; de vriend, die ondanks zijn hoge leeftijd nog altijd

Eén eigenschap van Hulsman moet ik nog noemen. Zijn zin voor humor. Wanneer iemand op oud-testamentische leeftijd zo van harte en bijna jongensachtig kan schaterlachen dan moet men een gelukkig mens zijn. Proficiat, oude vriend!

Lochem

P. v. Foreest

Geleider van het Groot Juweel

Het moet bijna vijftien jaar geleden zijn, dat ik, met het parmantig dribbelend zoontje van de hotelier aan mijn hand, naar mijn Gelders vakantieverblijf terugwandelde en daar een oude vriend aantrof, die naar leeftijd de grootvader, ja zelfs de overgrootvader van de dreumes had kunnen zijn, maar niettemin merkwaardig veel met het kind gemeen had: opgewektheid, ontvankelijkheid voor het mooie en goede in het leven, jeugd. Maar, zal men zeggen, dat woord past niet bij iemand, die de zeventig toen reeds lang gepasseerd was. Waarom niet? Jeugd des harten is aan geen leeftijd gebonden. Maar goed, laat mij een andere uitdrukking gebruiken: levensaanvaarding, afwezigheid van hetgeen Henry Bordeaux in een bekende roman ,,la peur de vivre" heeft genoemd.

Het heeft mij geinspireerd tot een stukje, dat in de Nieuwe Rotterdamse Courant opgenomen werd: ,,Otto en de dominee" Die predikant was...... ds. Hulsman. Hij zat men een glans van zomervreugde op zijn gelaat naast een lieftallige kleindochter, met wie hij diezelfde dag reeds ettelijke tientallen kilometers had gefietst, met nog vele andere in het vooruitzicht.

Zo ontmoetten elkaar het jongetje en de ,,bejaarde", maar nog krachtige en sportieve voorganger der Dremptse gemeente. De kleine aanvaardde in zijn onwetendheid het leven als iets, dat van zelf sprak, als een weelde van bomen, bloemen, vogels en ....lekkernijen; de oudere kende de werkelijkheid met haar lief en leed, haar wrede ontgoochelingen en blijer verschieten. Ondanks de nood der tijden, de Jodenvervolging en oorlogsgruwel, die zijn Godsgeloof niet aangetast, zijn blijmoedig vertrou-

Hulsman - zo nu en dan!

Mijn oude vriend Hulsman zal zich misschien verwonderen over het feit, dat mijn eerste herinnering aan hem teruggaat tot vóór 1890. Hij behoorde toen tot een literair-belangstellend studentengroepje, van wie ik mij, behalve de zoons—en dochters—van prof. Gunning (de chemicus) nog slechts de medicus Bonebakker en de latere kunsthistoricus Ernst Moes herinner. Wat zij precies uitvoerden, weet ik niet, maar daar mijn ouders en de Gunningen naaste buren en trouwe vrienden waren, kwam men ook ten onzent bijeen en wij, kleine jongens gluurden soms nieuwsgierig voor een deurkier en zo bewonderde ik de blondgekuifde student bij het deklameren van een rol in een comedie van Molière. Maar hij zou in de vergetelheid zijn verzonken, ware het niet dat in de familie weinig jaren later met enige verwondering, en ook wel een beetje spot, gepraat werd over de jonge dominee, die zich vermeten had de ,,cetera desunt" uit grootvaders Camera-stuk ,,Gerrit Witse" met een wat zoet verhaaltje te vervangen en te ,,volmaken".

Decennia gingen voorbij tot wij de ijverige Haagse predikant en buurtgenoot op zijn onsterfelijke fiets zagen voorbijsnellen, de panden van zijn jas wuivend in de wind; hij dankte aan dit, toen nog zeldzaam, sportief domineesoptreden een Haagse bijnaam, die trouwens zijn roeping niet tekort deed: ,,het vliegend Evangelie"; siert het de volijverige pastor niet?

Uit die dagen herinneren mijn vrouw en ik ons sympathieke en aardige bezoeken, waarbij hij niet als ,,pastor" kwam (wij hadden een remonstrant met niet minder kostelijke kwaliteiten!) maar als belangstellende in een jong huisgenootje, wier verzorging ons, op zijn voorstel was toevertrouwd. Het was niet zolang vóór het tijdstip, dat hij rustiger werkkring in Drempt zou zoeken.

En weer zouden jaren voorbijgaan, voor wij, bij een zomerverblijf in Lochem, de ouder, maar niet minder levendig en belangstellend gewordene, nog steeds op de fiets, zagen verschijnen op een bijna dagelijkse tocht uit Barchem, en afstijgen om zich te laten aan de voortreffelijke koffie, die onze hotelier bereiden kon: kostelijke gelegenheid om de oude relatie te vernieuwen,

gerschap weer belangrijk toe, maar verminderde daarna ook weer enigermate. Vele literaire lezingen zijn door hem in de Bond gehouden, een terrein, waarop hij zich bijzonder thuis gevoelde, en waarvan ook zijn preekwerk menigmaal op verrassende wijze getuigenis aflegde. Onder de oudere leden van de Haagse afdeling herinneren velen zich zijn arbeid nog met grote dankbaarheid. Sinds vele jaren woont de jubilaris van heden in een der rusthuizen van de Ver. Pro Senectute te Lochem, maar nog geregeld kan men zijn artikelen aantreffen in dagbladen en tijdschriften. Voorwaar, een man, die een merkwaardige vitaliteit bezit, en wie wij, met zijn trouwe gade, gaarne een goede levensavond toewensen!

Den Haag

(Dr. P. Glas).
oud-voorganger van de afdeling 's-Gravenhage van de Nederlandse Protestanten Bond.

Vitaliteit, familie-zin en trouwe vriendschap

Hoewel ik eerst sinds ruim 11 jaar en wel sedert oktober 1945, toen de jubilaris te Apeldoorn het huwelijk van een zijner kleindochters met mijn zoon inzegende, het voorrecht had, hem persoonlijk te leren kennen, voldoe ik toch gaarne aan het verzoek van Ds. H. v. Lunzen een kleine bijdrage voor het Ds. Hulsman-Jubileumnummer van Zwingli te leveren.

De reden hiervan is, dat ik destijds niet alleen zeer werd getroffen door ds. Hulsmans mooie toespraak, waaruit niet alleen zijn Godsgeloof, maar daarnaast ook zijn liefde voor en belangstelling in het bruidspaar en zijn naaste familie bleek, maar dat ik ook sindsdien hem meerdere malen mocht bezoeken en in ,,Het Vaderland van zijne ,,kleine moenen" kennis nemen en dan steeds door de inhoud zeer was bekoord.

De vitaliteit, familiezin en trouwe vriendschap van deze waardige emeritus zijn zeer bijzonder en ook daaraan is het zeker te danken dat van hem, overal waar hij als predikant heeft gestaan,

ren, de vriend, in Assen, Den Haag, in Drempt, in Apeldoorn, die je altijd met grote warmte en belangstelling en blijvende levenslust ontving, en ook nu nog te Lochem kort geleden, herrezen uit een zware ziekte, als het ware weer jong van harte voor je stond; de vriend, die ondanks zijn hoge leeftijd nog altijd de eerste is die om je verjaardag denkt, zoals hij dat, niettegenstaande zijn jarenlang drukke werkkring, trouw 50 keer heeft gedaan ongeveer.

En aan dit alles denkend, rijst een stille dankbaarheid in je, voor alles wat deze mens je gaf. Wat ik de jubilaris toewens? Dat het hem gegeven worde, samen met zijn vrouw de hem nog resterende levensjaren, in Gods kracht door te brengen, totdat de Vader hem oproept in zijn Koninkrijk!

Louise Kruins Kappers-Faith.

Bergen (N.H.).

---

onwetendheid het leven als iets, dat van zelf sprak, als een weelde van bomen, bloemen, vogels en .... lekkernijen; de oudere kende de werkelijkheid met haar lief en leed, haar wrede ontgoochelingen en blijer verschieten. Ondanks de nood der tijden, de Jodenvervolging en oorlogsgruwel, die zijn Godsgeloof niet aangetast, zijn blijmoedig vertrouwen in de mensheid echter wel ernstig geschokt hadden, genoot hij met onafgebroken levensdurf van de zonnige zomerdag, die als een voorbode scheen van betere jaren.

Die grootvader en die kleindochter in dat buitenhotel, ik heb ze nooit vergeten. Geen zedepreken, maar een hartelijke oudere vriend, geen bediller, maar een kameraad. Evenals Victor Hugo heeft ds. Hulsman ,,l'art d'être grand-père'' uitnemend verstaan, ook dit zal hem zo lang jong gehouden hebben. Was niet het kind voor hem in de ruimste zin van het woord een Godsgeschenk?

,,Dans leur rire il met sa sagesse
Et dans leur baiser son pardon''.

---

chem, de ouder, maar niet minder levendig en belangstellend gewordene, nog steeds op de fiets, zagen verschijnen op een bijna dagelijkse tocht uit Barchem, en afstijgen om zich te laven aan de voortreffelijke koffie, die onze hotelier bereiden kon: kostelijke gelegenheid om de oude relatie te vernieuwen, herinneringen op te halen en belangstellingen in kunst, literatuur- en wereldgebeuren uit te wisselen. Het mocht zich enige jaren herhalen en wij misten hem bepaald, toen hij verleden jaar door ziekte— een onvoorstelbare toestand en dan ook gelukkig voorbijgegaan—zijn tochten moest staken. Hoe weinige zijn deze herinneringen, hoe goed op zichzelf ook! Maar er zijn mensen, die ook met ,,weinig'' ,,iets'' kunnen geven, dat zijn waarde heeft en behoudt. De 90-jarige verstond en verstaat die kunst; 't heeft iets met zijn Haagse bijnaam te maken. Een gelukwens en een groet op 5 maart.

H. E. van Gelder

Scheveningen.

---

in ,,Het Vaderland van zijne ,,kleine moenen'' kennis nemen en dan steeds door de inhoud zeer was bekoord.

De vitaliteit, familiezin en trouwe vriendschap van deze waardige emeritus zijn zeer bijzonder en ook daaraan is het zeker te danken dat van hem, overal waar hij als predikant heeft gestaan, een grote invloed uitging ook op hen, die buiten zijn eigenlijke kerkelijke gemeente stonden en hij aldus ook het middelpunt werd van een vriendenkring, waarin hij zeer werd gewaardeerd. Moge ik als bewijs van zijn trouw het feit noemen, dat hij nog maar enige maanden geleden, een brief schreef aan de weduwe van een zijner vrienden uit de schooljaren, die hij sedert niet meer had ontmoet en wel naar aanleiding van diens overlijden, en de achtergeblevene daardoor zeer was getroffen.

Moge het de jubilaris geschonken zijn met mevr. Hulsman nog enige jaren voor haar en hunne kinderen gespaard te blijven: Dat geve God!

(Mr. S. N. B. Halbertsma)

Wassenaar

Liefde tot de Vrijheid

Hulsman! Eerst op latere leeftijd leerde ik hem kennen, een leeftijd waarop men elkander niet zo spoedig en gemakkelijk nader treedt als wanneer men nog te samen het wonder van het leven gaat ontdekken. Wanneer ik in enkele trekken Hulsman zou willen kenschetsen, dan geloof ik dit niet beter te kunnen doen dan met de woorden, waarmede ik een Frans historicus gekarakteriseerd zag: ,,L'amour de la liberté est le caractère permanent de sa vie et de son oeuvre, remarquables par une profonde aversion a l'égard de tous les conformismes''. Deze vrijheidszin en dit non-conformisme heeft Hulsman tot op zijn hoge leeftijd met volle bewustzijn gehouden. Zij maken dat hij zich niet laat leiden door niet te verwezenlijken illusies, dat hij het kwade in dit leven als realiteit accepteert zonder hetwelk het goede niet zou zijn te onderkennen en niet zou kunnen worden nagestreefd, waardoor het leven zijn waarde zou verliezen. Is Hulsman daarom te veel realist? Ik beantwoord deze vraag ontkennend. Wanneer men zijn gemoedsleven eerlijk zou afwegen, zou men in de schaal te ener zijde zijn realisme moeten werpen en te anderer zijde zijne hoge ethische opvattingen. Dan zou men zien, dat de balans een gelukkig evenwicht zou aanwijzen.

* * *

Vóórdien had ik ds. Hulsman te 's-Gravenhage gekend als voorganger van de Protestantenbond en als medewerker aan het door mij geredigeerde weekblad ,,De Vrijheid'', dat na bijna twintig jaar in mei 1940 een ontijdig einde vond. De samenwerking met hem was ideaal. In Den Haag heb ik ook zijn lieve vrouw leren kennen, aan wie hij, bij zijn gouden jubileum als predikant zijn boek ,,Levensvisie'' heeft opgedragen.

Steeds is hij blijven doorwerken, ook na zijn emeritaat. Nog geregeld zien meditaties van zijn hand het licht. Ds. Hulsman, die zo gaarne dichters aanhaalt ontleende in ,,Levensvisie'' aan Albert Verwey deze treffende regels:

,,Wij zijn door de donkere tijden
Gezonden een Karavaan
Om een groot Juweel te geleiden
Naar een plaats, die wij niet verstaan''.

Weinigen hebben zo lang en zo onvermoeid en met zoveel toewijding hun geleiderstaak vervuld als ds. Hulsman.

(Mr. J. J. van Bolhuis).

Ds. G. Hulsman

als voorganger van de Protestantenbond

,,Gedenk aan de dagen van ouds'', zo zegt het zg. Lied van Mozes (Deuter. 32:7a). Wij zouden er aan kunnen toevoegen, met een woord uit de brief aan de Hebreeën (14:7): ,,Houdt uw voorgangers in gedachtenis, die 't woord Gods tot u hebben gesproken, let op het einde van hun wandel en volgt hun geloof na''. Dit geldt ook ds. Hulsman, die van augustus 1920 tot augustus 1931, dus elf jaar lang, de afdeling 's-Gravenhage van de Nederlandse Protestantenbond met zijn vele gaven als predikant-voorganger heft gediend. Gelijk bekend was hij oorspronkelijk uit orthodoxe kring afkomstig. In Lemele, Zandvoort en de eerste jaren ook in Groningen was hij nog rechtzinnig. In de laatstgenoemde gemeente ging hij echter tot de vrijzinnigen over, en was daarna nog enige tijd werkzaam in Assen, vóór hij in Den Haag kwam. Hier ontwikkelde hij een grote aktiviteit. Het aantal leden dat tijdens de periode van ds. A. S. Carpentier Alting (1905-1915) ongeveer 1200 had bedragen, maar daarna door verschillende omstandigheden aanzienlijk was gedaald, nam gedurende de eerste jaren van ds. Hulsmans voorgan-

---

Het echtpaar sloot zijn vrienden in in hartelijkheid

Het was najaar 1908 toen wij te Groningen gingen wonen. De stad was ons onbekend, maar wij kregen er spoedig goede vrienden. Tot deze behoorden ook de heer en mevr. Hulsman, een halve generatie ouder dan wij. Wij waren hun aanbevolen en werden allerhartelijkst door hen ontvangen. Iedere zondagmiddag waren zij thuis en men had aanstonds het gevoel welkom te zijn in dat gelukkige gezin met zijn troepje vrolijke meisjes. Dat er tussen de heer en mevr. Hulsman onenigheid zou kunnen bestaan scheen ondenkbaar. En toch heeft de dominee met zijn nooit verzakende jovialiteit ons deelgenoot gemaakt van, het feit, dat er één onverbeterlijke moeilijkheid tussen hem en mevr. bestond. Het geschil vond zijn oorzaak in de voortreffelijke bezorgingsdienst van het Algemeen Handelsblad. De courant bereikte Groningen met de laatste trein en hoe grote vertraging deze ook mocht hebben, bij de mensen, die niet te ver van het station woonden—en daartoe behoorde de

[illegible] Hulsman—werd de krant nog die-[illegible]de avond of nacht in de bus gedaan. Als rechtgeaard Amsterdammer kon de heer Hulsman dan niet weerstand bieden aan de verleiding nog in de krant te duiken. Een herhaaldelijk uit de bovenverdieping aanmanende stem dat het nu heus tijd werd de dag te beëindigen bleef dan maar al te dikwijls die ener roepende in de woestijn. Maar dat was dan ook het enige punt van geschil.

Onze wegen zijn uiteengegaan. Nooit meer hebben wij het genoegen gehad in dezelfde stad als de heer en mevr. Hulsman te wonen. Maar als wij hen een enkele maal weer ontmoetten, dan werd men dadelijk ook weer ingesloten in dezelfde hartelijkheid van weleer. Warmte straalt uit van de dominee en mevr. door hun enkel bestaan; dit is ook een vorm van existentialisme!

C. v. Eysinga-v. Hogendorp
V. Eysinga.
(Prof. Mr. Jhr. W. J. M. v. Eysinga en echtgenote).

Leiden

Een levenskunstenaar

Ongetwijfeld biedt de persoonlijkheid van ds. Hulsman veel aspecten, die bij een huldiging interessante onderwerpen kunnen opleveren. Ik denk hier speciaal aan zijn werk als predikant en publicist. Indien ik echter een uiteenzetting daaromtrent zou willen geven, zou ik hem wellicht te kort doen door onvolledigheid, daar ik niet de gehele omvang van zijn werk kan overzien, ik meen dus goed te doen beschouwingen omtrent deze onderwerpen aan meer bevoegde krachten over te laten.

In dit speciale nummer zou ik ds. Hulsman hulde willen brengen als levenskunstenaar, als een mens, die in grote mate de kunst heeft verstaan, een leven en een sfeer te scheppen, die voor zijn omgeving en voor hem gelukkig en rijk aan zegen zijn geweest.

Bij de vele malen, waarop ik ds. Hulsman heb ontmoet en ook in de preken, die ik van hem gehoord heb, overheerste altijd, naar het mij toescheen, een toon van blijdschap en dankbaarheid; van hem ging steeds de opvatting uit: het is prettig om te leven. Deze levensblijheid, deze tevredenheid over het leven straalde van hem uit overal, waar- [illegible]

len gaven steeds veel aanleiding tot overdenkingen en wakkeren de lust aan, zich met bepaalde problemen, die hij in dit korte bestek aanroerde, nader bezig te houden.

Grote hartelijkheid ging ook steeds van ds. Hulsman uit voor alle familieleden, vooral uit den aard der zaak, voor zijn naaste familie, zijn vrouw en vijf dochters, uit wier huwelijken weer vele kleinkinderen geboren werden, zelfs zijn de dominee en zijn vrouw al overgrootvader en overgrootmoeder.

Van grote en kleine kringen zijn dus ds. Hulsman en zijn vrouw middelpunten geweest en navolgingswaardige voorbeelden van plichtsbetrachting en godsdienstig leven.

Al kan het bovenstaande in het kader van deze publicatie maar een vluchtige schets zijn, toch blijkt ook daaruit al wel, hoe rijk gezegend het leven van ds. Hulsman is geweest; hij heeft een erg gelukkig familieleven gehad, een werkkring die hem voldoening schonk, een goede gezondheid, die het hem vergunt ook nog als negentigjarige van het leven te genieten, al zijn zintuigen zijn immers nog scherp, zoals die van veel jongere personen. Tot kort geleden fietste hij haast dagelijks; het is nog niet heel lang geleden, dat het steeds drukker wordende verkeer hem noopte, om met fietsen op te houden. Hij hanteert nog de pen met veel vaardigheid.

Onwillekeurig rijst de vraag op: hoe is dit alles mogelijk geweest, is dit niet wonderbaarlijk? Inderdaad heeft ds. Hulsman uit zijn leven een wonderbaarlijk kunstwerk weten te maken, en daarom ben ik dan ook op de gedachte gekomen, hem als levenskunstenaar te huldigen.

Het zij mij echter vergund tenslotte nog een trap hoger te stijgen: Ik meen uit het leven van ds. Hulsman nog veel meer te kunnen opmaken, n.l. wat waarachtig Godvertrouwen vermag, immers waarachtig Godvertrouwen geeft bereidheid tot dienen, wegcijfering van eigen ik, berusting, hoop en vooral kracht in alle levensomstandigheden; deze kracht en overtuiging, zoals zij van ds. Hulsman uitstraalt op zijn omgeving zou overigens van elke ware Christ kunnen uitstralen; iedere ware en overtuigde Christ zou een levenskunstenaar kunnen zijn zoals ds. Hulsman er een is; de beschouwing van zijn leven is dus tegelijk ook een aansporing om hem als levenskunstenaar en als ware Christ zo

Het echtpaar met beide achterkleinzoons Harbertsma (1956).

Het echtpaar op een wandeling in de omgeving van hun woonplaats (21 juni 1947)

die ik van hem gehoord heb, overheerste altijd, naar het mij toescheen, een toon van blijdschap en dankbaarheid; van hem ging steeds de opvatting uit: het is prettig om te leven. Deze levensblijheid, deze tevredenheid over het leven straalde van hem uit overal, waarheen hij kwam. Dikwijls heb ik dan ook familieleden horen zeggen, als de heer en mevr. Hulsman op bezoek geweest waren: we hebben veel visite gehad de laatste tijd, maar als de Hulsmans komen is het toch altijd bijzonder gezellig, wat hebben we altijd prettig met hen gepraat.

Want dit was ook één van de kenmerkende eigenschappen van ds. Hulsman: met wie hij ook sprak met nederigen of hooggeplaatsten, met intellectuelen of ongeletterden, steeds wist hij de juiste toon te treffen, steeds wist hij het de mensen gemakkelijk te maken en mee te gaan op het gebied, waarop zij zich thuis voelden, ook de boeren drongen er op aan, dat hij niet alleen als predikant voor hen zou optreden, maar hen zou komen bezoeken, opdat zij hun levensomstandigheden en wederwaardigheden met hem zouden kunnen bespreken. Afgezien van zijn meer naar buiten tredende werkzaamheid als predikant was een kontakt van mens tot mens blijkbaar ook datgene, wat ds. Hulsman gaarne deed. Hij is daarvoor talloze malen bij weer en wind, en ook op de fiets, er op uit getrokken.

Ds. Hulsman paarde zeer grote mensenkennis, die hij in de verschillende kringen van de maatschappij had verworven aan een zeer grote belezenheid, vooral de letterkunde heeft steeds zijn zeer grote belangstelling gehad en hij kwam op dit gebied zeer goed beslagen ten ijs. Het was voor hem niet te veel naast zijn drukke werkkring als dominee en naast zijn zorg voor zijn groot gezin een diepgaande en grondige studie van de Nederlandse en buitenlandse letterkunde te maken en hij gloeide van geestdrift over de mooie gedachten, die hij in de werken der dichters aantrof; onder vele anderen maakte hij een diepgaande studie van Goethe en Maeterlinck; hij ondernam zelfs verre reizen om zijn kennis op dit gebied te verrijken. De bijdragen, die hij voor verschillende kranten en tijdschriften schreef leggen dan ook duidelijke getuigenissen af van zijn belezenheid en kennis op velerlei gebied. Ik las steeds gaarne zijn beschouwingen in het „Algemeen Handelsblad", waarvan hij reeds zeer lange tijd medewerker is. Zijn artike- [illegible] overigens van elke ware Christ kunnen uitstralen; iedere ware en overtuigde Christ zou een levenskunstenaar kunnen zijn zoals ds. Hulsman er een is; de beschouwing van zijn leven is dus tegelijk ook een aansporing om hem als levenskunstenaar en als ware Christ zo veel mogelijk te evenaren.

Ofschoon ik besef, dat deze extra-editie van Zwingli uitsluitend als een huldiging voor leven en werk van ds. Hulsman is bedoeld, meen ik geheel en al in de zin van de jubilaris te handelen door ook zijn trouwe levensmetgezellin mede in deze huldiging te betrekken. Wie aan ds. Hulsman denkt, denkt ook aan mevr. Hulsman; immers man en vrouw zijn één. Mijn zeer hartelijke felicitaties met deze negentigjarige verjaardag zijn dan ook bestemd zowel voor ds. Hulsman zelf als ook voor mevr. Hulsman-Hartsen; moge het hun beiden beschoren zijn in goede gezondheid tezamen van een zeer gelukkige levensavond te genieten en moge Gods zegen ook verder in zeer ruime mate op hen beiden en op hun kinderen en kindeskinderen rusten.

Jkvr. Dr. M. J. Hartsen).

Amsterdam

In zijn studeerkamer te Drempt.

Een dankbare jeugdherinnering

Van 1917 tot mijn bevestiging als lidmaat in 1920 heb ik genoten van de wijze waarop ds. Hulsman zijn catechisanten onderwees, voorlichtte en leidde. De uren, bij hem doorgebracht, waren steeds hoogtepunten in ons wekelijkse programma, niet alleen zoals ik er nu op terugzie, doch ook reeds destijds, toen toch vele gebeurtenissen in het jongensleven, in vriendenkring met de eigen makkers, in sport en spel, en hoe dan ook, een geduchte concurrentie hadden kunnen vormen! Ds. Hulsman heeft ons veel gegeven, heeft ons veel doen vinden en behouden. Na ongeveer veertig jaren is nog niets daarvan vervaagd, ook niet de wijze waarop hij ons voorging met zijn geloof, en ook met zijn tintelende humor, met zijn sprankelende analyse van zoveel in het leven, dat wij toen nog niet in zijn ware relaties konden zien en waarbij werkelijke leiding nodig was.

Zijn preken in de Asser kerk verdiepten van dat alles steeds weer de achtergronden.

Zeer dankbaar ben ik, dat ik daarvan hier mag getuigen. Hopelijk wil mijn oude leermeester die hier herhaalde dank aanvaarden.

(J. Linthorst Homan)

Den Haag, febr. '57.

G. Hulsman

Ds. G. Hulsman is in meer dan één opzicht een figuur die in ruimen kring de aandacht verdient—iemand die beweeglijkheid van geest paart met innigheid van gemoed.

Eerst, zoals men het noemt, ethisch gericht, heeft hij zich later tot een vrijer standpunt opgewerkt. In verscheidene theologische tijdschriften gaf hij getuigenis van hetgeen hij in zijn geestelijke worsteling moest doormaken.

Hij heeft zich ook op praktisch gebied bewogen en o.m. veel voor het Diaconessenhuis in Groningen gedaan.

Niet echter slechts voor de theologie, maar ook voor de literatuur en kunst toonde hij grote belangstelling. O.m. is zijn studie over Wiertz misschien het beste van hetgeen men over dien vaak miskenden schilder heeft gepubliceerd. De restauratie van den Romaan-Toren te Drempt is grotendeels aan ds. Hulsman te danken. Ook ds. Hulsman is strijd niet bespaard gebleven, maar desondanks heeft hij zijn levensblijheid weten te behouden en wij hopen dat zij hem altijd bij zal blijven.

Dr. K. H. E. de Jongh.

's Gravenhage.

Voor zijn schrijftafel; daarop het portret van prof. Schweitzer.

De vulpenhouder in de hand.

„Hij heeft plezier in het leven en in de mensen”

Er is tegenwoordig bij ons medici een grote belangstelling voor de problemen van de oude dag. Hiervoor zijn zelfs reeds specialisten. Deze ontwikkeling ligt voor de hand, het aantal ouden van dagen is sterk toegenomen. Maar indien allen zo zouden zijn als ds. Hulsman, dan zou er geen probleem bestaan. Kenmerkend voor hem zijn steeds geweest: een ongehoorde vitaliteit, een grote naastenliefde, een grote algemene belangstelling en 'n optimistische frisheid van geest. En het merkwaardige is, dat deze 90-jarige er eigenlijk zo weinig van heeft verloren. Dit alles blijkt duidelijk uit de aardige stukken, die hij nog steeds

Het was ruim 30 jaren later—de jubilaris was ver over de 70—dat wij fietsten met ds. Hulsman door de Achterhoek. Wij konden hem af en toe nauwelijks bijhouden, hij had er nog steeds zoveel plezier in. Ja, dat „er plezier in hebben” is ook iets zeer karakteristieks voor ds. Hulsman. Hij heeft plezier in het leven en de omgang met zijn medemensen. Daarom straalt er iets warms en hartelijks van hem uit.

In heb geschreven „wij”, want natuurlijk was mijn vrouw er ook bij. Zij is mijn band met Ds. Hulsman, want mijn vrouw is steeds de hartsvriendin geweest van de oudste van zijn vijf dochters en ik prijs mij gelukkig, dat veel van die vriendschap ook op mij is overgegaan. Ik schrijf dus een beetje als „le mari de ma femme”, maar zijn wij mannen dat eigenlijk niet altijd min of meer? En zeker ds. Hulsman. Want die kleine, fijne mevrouw Hulsman is toch wel van bijzondere betekenis ge-

„Intense vitaliteit van zijn geest”

Enige malen heeft het lot mijn levensweg die van mijn oude vriend Hulsman doen kruisen. In mijn Groninger gymnasiale jaren zag ik in hem in de eerste plaats de vader van vijf lieftallige dochters; later, toen ik na een 15-jarig verblijf in Indonesië weer in het vaderland terug was, zocht ik hem enkele keren op in de pastorie te Drempt; na zijn emeritaat fietsten mijn vrouw en ik meermalen naar Lochem en „De Dolle Hoed”, waar wij verzekerd konden zijn van een hartelijke en gastvrije ontvangst. En telkens trof mij weer de intense vitaliteit van zijn geest, de bijkans alzijdige belangstelling en het gemak, waarmede hij zijn gedachten in woorden wist (en nog altijd weet) om te zetten.

Nog steeds bepaalt deze opmerkelijke belangstelling zich niet—zoals anders

Sterke indruk op zijn catechisanten

De catechisaties van ds. Hulsman zijn zijn leerlingen zonder enige twijfel hun leven lang bijgebleven.

Hij was een uitnemend catecheet, die boeiend doceerde en zo de aandacht niet alleen gespannen hield, doch ons ook wist te doordringen met zijn geloof en kerkelijke belangstelling wist te wekken.

Zijn preken waren magistraal en zo was het voor ons geen dienst om zondags naar de Kerk te gaan, doch een gaarne gaan, luisteren en zich overgeven.

Als de lessen door zijn leerlingen soms niet al te goed geleerd werden, dan was hij nooit boos, doch wel eens teleurgesteld, en de uitwerking van deze teleurstelling was groter dan misschien

merkend voor hem zijn steeds geweest: een ongehoorde vitaliteit, een grote naastenliefde, een grote algemene belangstelling en 'n optimistische frisheid van geest. En het merkwaardige is, dat deze 90-jarige er eigenlijk zo weinig van heeft verloren. Dit alles blijkt duidelijk uit de aardige stukken, die hij nog steeds schrijft.

Mijn eerste herinneringen aan Ds. Hulsman gaan terug naar het begin van mijn studententijd, 45 jaar geleden, toen ds. Hulsman een markante figuur was in de straten van Groningen. Men zag hem overal haastig rijden op zijn fiets met fladderende cape, hetgeen hem de bijnaam heeft bezorgd van het „Vliegende Evangelie". Groningen vóór de eerste wereldoorlog had nog alle allures van 'n kleine intieme stad, waar vele mensen een bijnaam hadden.

ters en ik prijs mij gelukkig, dat veel van die vriendschap ook op mij is overgegaan. Ik schrijf dus een beetje als „le mari de ma femme", maar zijn wij mannen dat eigenlijk niet altijd min of meer? En zeker ds. Hulsman. Want die kleine, fijne mevrouw Hulsman is toch wel van bijzondere betekenis geweest in zijn leven, als centrale figuur van een zeer gelukkig gezin en als een grote steun, wanneer het leven zijn onafwendbare moeilijkheden bracht. Mogen nog vele gelukkige jaren voor hen beschoren zijn.

(prof. dr. Eelco Huizinga)

Groningen

gastvrije ontvangst. En telkens trof mij weer de intense vitaliteit van zijn geest, de bijkans alzijdige belangstelling en het gemak, waarmede hij zijn gedachten in woorden wist (en nog altijd weet) om te zetten.

Nog steeds bepaalt deze opmerkelijke belangstelling zich niet—zoals anders zo dikwijls bij zeer oude mensen—tot zaken en personen, die onmiddellijk sprekers eigen belangen raken, maar ook het denken en doen van anderen had en heeft nog immer zijn ongeveinsde oprechte aandacht. Dit nu, mét de hartelijkheid, waarmede de bezoekers door hem en zijn echtgenote steeds ontvangn worden, doet mij telkens weer mijn weg naar hen vinden. Onze hartelijke gelukwensen gaan uit naar mijn oude vriend op dit zo zeldzame feest, dat ik in gedachten zal medemaken.

Amsterdam Jaap Kunst.

dags naar de Kerk te gaan, doch ... gaarne gaan, luisteren en zich overgeven.

Als de lessen door zijn leerlingen soms niet al te goed geleerd werden, dan was hij nooit boos, doch wel eens teleurgesteld, en de uitwerking van deze teleurstelling was groter dan misschien van een kwaad woord zou zijn uitgegaan.

Ds. Hulsman had op de catechisaties in de kelder van zijn huis, welke plaats van samenkomst een zekere intimiteit gaf, een typisch gebaar. Onder het spreken legde hij zijn rechterhand onder op de lessenaar en klom daarmede dan langzamerhand naar boven, en als hij boven aangekomen was, dan verdween de hand weer naar beneden en begon het spel opnieuw.

Ds. Hulsman heeft zijn leerlingen het Vrijzinnig Christendom als het ware met de paplepel ingegeven, en een ieder aan wie dit overkomen is zal deze ideeën zijn blijven huldigen, zo sterk was de indruk die Ds. Hulsman gevestigd heeft.

Mr. W. A. Offerhaus,
(Comm. der koningin).

Groningen

Iets uit Ds. Hulsman's Groninger tijd

Er kwam in 1903 een jonge predikant in Groningen met een alleraardigst gezin. Eèn man, die met volle liefde en overtuiging zijn ambt aanvaardde, maar die daarnevens hunkerde naar een ruimere levensvisie en die een bruisende belangstelling had voor enorm veel vraagstukken op velerlei gebied. In zijn vorige gemeenten, het kleine Lemele en het rustige Zandvoort van 1894, kon hij zijn drang naar kennis zijn belangstelling in maatschappelijke en theologische vragen moeilijk voldoende bevredigen. In de Universiteitsstad Groningen was daar gelukkig alle gelegenheid voor. Hulsman heeft die gelegenheid met beide handen aangegrepen. Hij had daar omgang met de zeer moderne theologische hoogleraar Meyboom en met diens meer orthodoxe collega's Wildeboer, v. Rhijn en anderen. Hij had voeling met Kapteyn, Heymans en Huizinga, die in het wetenschappelijke en culturele leven een belangrijke rol in Groningen speelden. Het is niet verwonderlijk dat deze predikant, die een open oog had voor al het nieuwe wat hij lezende, studerende of in gesprekken in zich opnam, daar van een sterke invloed onderging. Hijzelf heeft er in 1924 van getuigd, dat Tolstoi, Ibsen en Maeterlinck, de mannen waren geweest, „die mij de problemen van onze tijd hebben doen gevoelen. Tolstoi heeft mij het wezen van het Evangelie doen zien en een wereld binnengeleid van oneindige, belangeloze liefde. Ibsen heeft mij de leugen aangewezen in traditie en konventie en de officiële godsdienst en de officiële moraal ontmaskerd". Maeterlinck leerde hem tenslotte de onvergankelijke waarde van de ziel.

Zijn omgang in Groningen, ook met vooraanstaande vrijzinnigen, zijn brede visie, zijn enorme kennis op zo velerlei gebied, zijn grote belangstelling ook van vragen die ver van theologische bespiegelingen verwijderd waren, maken het volkomen verklaarbaar, dat Hulsman het voor hem te nauwe keurslijf waarin een strenge orthodoxie hem wilde binden, niet langer kon dragen. Hij werd in Groningen van orthodox predikant een overtuigd aanhanger van het modernisme. Hij zou het ongetwijfeld ook geworden zijn als hij nimmer in Groningen predikant geweest was, alleen Groningen heeft hem geholpen deze weg te vinden. Zijn gehele karakter, blijmoedig, optimistisch, eerbied voor de mening van anderen, zijn eerbied tegenover de eritiek, zelfs wanneer deze tegen vastgestelde regels van het geloof zouden ingaan, maken het duidelijk, dat Hulsman in werkelijkheid zich nooit zou kunnen blijven verenigen met het orthodox protestantisme waarin hij was groot gebracht.

Het is tekenend voor een man als ds. Hulsman, dat hij bij de overvloed van stromingen en richtingen, die hem door zijn zeldzame belezenheid en door zijn grote belangstelling in talloze vraagstukken als het ware toestroomden, nooit een ogenblik het christendom losliet. Hij citeert wel eens in zijn geschriften een enkele filosoof, zoals Kant en zelfs prof. Leo Polak in het „Eeuwige Evangelie", maar van een werkelijke invloed is geen sprake. Evenmin heeft hij zich tot Heymans aangetrokken gevoeld. Het psychische monisme had geen enkele aantrekkingskracht op hem. Hij is tot op zijn 90ste jaar gebleven wat hij wilde zijn, 'n voortreffelijk Christen, een goed prediker, een waar mens. In zijn „Levensvisie" in 1942 uitgegeven vindt men de gelovige Christen Hulsman ten voeten uitgetekend.

Ds. Hulsman is met levensmoed en levenslust een lange weg gegaan die hem met zijn levendige geest, welke nog een kenmerk van de 90-jarige is, naast veel voorspoed en veel ondervonden toewijding, ook veel moeilijkheden heeft bezorgd.

Dat hij deze weg blijmoedig en vol vertrouwen heeft kunnen gaan is mede te danken aan Mevr. Hulsman, die als een waarachtige, goede predikantsvrouw steeds naast en achter hem stond, soms hem aanmoedigend en soms remmend.

(Mr. M. Koppius.

Garderen

Op Ds. G. Hulsman

Hij koos het „ambt" van ganser harte;
Het was de stem van onzen God,
Die hem de schoonste weg deed kiezen
De Vader van ons levenslot.
Tezamen met zijn trouwe gade
Heeft hij het b e s t e steeds gebracht
Te wandlen met den Heer van 't leven
Dat geeft ons mensen moed en kracht.
Zo moge in het eind van 't leven
Een schoone rust u zijn gegund,
Die gij tezamen met voldoening
En rijke vreugd genieten kunt.

M Willet-Lawillard

Wed. M. Willet-Lawisllard.

Hilversum

„Zelden heeft een levensavond nog zoveel straling"

Met vreugde maak ik gebruik van de gelegenheid mij geboden, om in dit Ds. Hulsman-jubileumnummer iets van mijn gevoelens bij deze bijzondere viering te doen blijken.

In Assen, waar ik als buurmeisje van 't gezin Hulsman in kontakt kwam kwam met het voor mijn moeder en mij zo aantrekkelijke milieu van de domineesfamilie met vijf dochters in „Het grote Holt" werd de basis gelegd voor een vriendschap, die nooit verflauwde maar integendeel, met de jaren groeide tot een sterke band en die in mijn leven als een bron van warmte werkte. En nu denk ik in 't bijzonder aan de hartelijkheid en het medeleven van ds. Hulsman en zijn vrouw bij de hoogte- en dieptepunten in mijn leven en hun nooit verminderde belangstelling in alles wat mij en de mijnen betreft.

Altijd weer beleef ik vreugde aan de spontane hartelijkheid die mij ten deel valt bij de bezoeken, die door de afstand tussen onze woonplaatsen jammer genoeg slechts een paar keer per jaar kunnen gebracht worden. En daarnaast is het voor mij een waar genoegen te luisteren naar de boeiende en levendige betogen van ds. H. over de onderwerpen van religieuze en wereldbeschouwelijke aard, die hem zo na aan het hart liggen. En telkens weer verbaast mij zijn enorme kennis en belezenheid en geniet ik van de uiteenzettingen, die zo vaak belangwekkend zijn.

In dit verband denk ik op dit moment aan zijn beschouwingen over Jezus, die hij schriftelijk zo bijzonder helder heeft neergelegd in het artikel „wat is voor ons nog altijd de persoon van Jezus", gepubliceerd in het tijdschrift Theologie en Practijk (no. 3 1955). Ik noem dit (het is slechts een greep uit het vele dat ds. H. schreef) omdat het vers in mijn geheugen ligt en grote indruk op me maakte.

In dit kort bestek moet ik me beperken. Ik wil echter nog even releveren hoe weldadig in de persoonlijkheid van ds. H. het gevoel voor humor en de grote opgewektheid zijn, waardoor hij juist ook als pastor de mensen zo na komt.

In mijn herinnering zie ik hem op zijn fiets bliksemsnel over de wegen gaan met wapperende jaspanden, zijn vrien-

in dit boek vele geestelijke problemen, zo ook de smartelijke ervaring, dat vroeg of laat het lijden ons wacht. Hij spreekt daar van een jong en gelukkig paar, dat op de huwelijksreis is en na een stralend bruidsfeest naar de kust van Bretagne is getrokken, om in een hotel aan de Rade de Brest de eerste dagen door te kunnen brengen. Zij komen er aan tegen de avond, wanneer in een stralend blauwe hemel de zon aan de einder in pracht van kleuren wegzinkt naar het westen. De bruid is verrukt. Zij geniet van dit ogenblik. En plotseling valt haar oog op al de scheepjes, die vóór de nacht nog in de haven willen zijn. „O, zie eens", zo zegt zij tegen haar bruidegom, „allemaal witte zeilen .....witte zeilen...... alles geluk en vrede. Wat een heerlijk tafereel!"

En wat is het antwoord van de jonge man, die wat ouder is en die meer van het leven heeft gezien?

Hij zegt: „Ik wil geen illusie ontnemen, maar zie eens naar de horizon. Daar komen ook een paar schepen aan, maar de zeilen zijn donker". „Och, waarom zegt gij dat nu?" zo zegt de bruid...... Doch hij herhaalt: „We moeten reëel blijven".

De smart en de teleurstelling komen tenslotte voor iedereen. Het is een prachtig verhaal. Het is om nooit te vergeten. Doch, de mogelijkheid bestaat, dat wij zelf jaren lang voorspoed hebben en mogen juichen: „Wit, witte zeilen, alles geluk", doch dat wij in aanraking komen met anderen, die door het leed getroffen zijn en die voortvaren op een schip met zwarte zeilen. Dan komt de vraag, wat is nu onze plicht? Wat hebben wij voor die beproefden te doen? Maeterlinck heeft natuurlijk ook zulk een geval overdacht en hij geeft daarvan een treffend voorbeeld.

Het gebeurde eens—het is natuurlijk reeds jaren geleden—dat er hongersnood in Frankrijk was. De oogsten waren mislukt. Er was gebrek aan alles, ook aan brassica, aan koolzaad, waaruit de raapolie werd verkregen voor de konsumptie. De arme bevolking was ten einde raad. Er was slechts één toevlucht... en dat was de vuurtorenwachter, die ook zijn lampen in die dagen met deze olie liet branden. De man had medelijden en gaf van zijn olie. Maar, een week later waren de mensen er alweer en riepen om hulp. De vuurtorenwachter hielp weer, doch toen zij voor een derde maal terugkwamen was zijn ant-

Zo werd hij gewaardeerd in Assen

In 1915 kwam ds. G. Hulsman van Groningen naar Assen, waar hij werkzaam bleef tot augustus 1920, toen hij voorganger werd van de N.P.G. te 's-Gravenhage. Na de strijd in Groningen, waarvan zijn brochure „van distelen en doornen" getuigt, kon hij zich in Assen geheel geven aan de Evangelieprediking in Vrijzinnige geest. De landelijke stad Assen bekoorde hem. Ik hoor hem nog zeggen op de eerste classicale vergadering van Assen naar een oudtestamentische uitdrukking: „Assen is dorpsgewijze gebouwd".
Door zijn vlotte omgang, zijn opwekkend praatje voor iedereen, won hij vlug de harten der Drenten. En ook de boeren van de gehuchten van Assen, o.a. Loon mochten hem graag. Hij had altijd een vriendelijk, opbeurend woord over voor hun werk, hun paarden of koebeesten. Zo wist hij zich in te voelen in de noden en moeilijkheden en vreugden en blijdschap van zijn gemeenteleden, zo vervullende het Evangelische woord: „Verblijdt u met de blijden, wees bedroefd met de bedroefden".

Wat zag men hem veel door Assen zich op zijn fiets voortspoeden! Hij kreeg al gauw de bijnaam: „Het vliegend Evangelie". De volksmond drukte hiermee toch ook weer zijn waardering uit voor de vele bezoeken, die hij aan zijn gemeenteleden bracht. Hij heeft heel wat werk verzet en werd voor velen een vraagbaak. Hoe vielen zijn vele lezingen, ook over litteraire onderwerpen, in de smaak en hoe trokken ze veel publiek!

Dezer dagen sprak ik nog een van de bezoeksters van die lezingen. Zij studeerde toen op de Normaalschool te Assen voor het onderwijzersexamen, en is thans een voorstandster van de principieel vrijzinnigen:

„Och, wat haastten wij ons na onze lessen op de Normaalschool naar de lezingen, die ds. Hulsman gaf in de Foyer van het Concerthuis. Wat waren die boeiend en interessant, wat staken wij daar veel van op. Vol bewondering waren wij voor zijn enorme belezenheid en voor de wijze waarop hij ons die verschillende figuren uit de romanlitteratuur deed leven, al die personen b.v. in Oorlog en Vrede van Leo Tolstoi en de Werken van Ibsen".

Menigmaal ben ik met hem per fiets Drenthe ingetrokken voor de persoonlijke kerkvisitatie en heb hem toen leren kennen in zijn spontaniteit en rondborstigheid, die zeker van zijn hart geen moordkuil maakte. Nog duidelijk staat mij voor de geest zijn vriendelijke, goedmoedige bestrijding van kinderlijke onlogische geloofsvoorstellingen. Na de kerkvisitatie in het jeugdgebouw van het rechtzinnige Hijkersmilde dronken we thee in de pastorie aldaar. Daar werd gesproken over „eeuwig leven", toen ds. Hulsman de opmerking plaatste: „Daar is bij de orthodoxie de voorstelling van eeuwig zingen voor de troon van God. Maar het mooiste concert of de mooiste zang is slechts enkele uren aan te horen, daarvan kunnen wij maar korte tijd genieten, dan wordt 't vermoeiend."

Daarmee toonde hij aan hoe in geloofszaken de voorstellingen dikwijls al te menselijk zijn. Ook in zijn latere gemeente Drempt, was hij zeer geliefd en in de mooie, oude kerk van Drempt, die thans wordt gerestaureerd heb ik hem menigmaal met grote stichting beluisterd.

Collega Hulsman, ge kunt op een rijk gezegend leven terug zien, voor velen zijt gij een zegen geweest.

Ds. W. E. P. Germs.

Assen, 22 febr. '57.

Van de „zesde dochter"

In 1903 werd het huis tegenover dat van mijn ouders betrokken door Ds. Hulsman, zijn vrouw en vijf dochters, die toen 1—10 jaar oud waren.

Van die tijd stamt mijn herinnering

In zijn predikatie citeerde hij veel uit geschriften van Materlinck, dat voor zijn eenvoudige toehoorders niet altijd begrijpelijk zal zijn geweest. Het was n.l. zijn gewoonte, om aanhalingen te doen uit niet-kerkelijke literatuur, die hem persoonlijk hadden getroffen, gevolg van zijn bijzondere literaire be-

ken. Ik wil echter nog even releveren hoe weldadig in de persoonlijkheid van ds. H. het gevoel voor humor en de grote opgewektheid zijn, waardoor hij juist ook als pastor de mensen zo na komt.

In mijn herinnering zie ik hem op zijn fiets bliksemsnel over de wegen gaan met wapperende jaspanden, zijn vrienden en gemeenteleden een vrolijke groet toeroepend. Zijn snelheid, ook te voet, bezorgde hem in Groningen de bijnaam „Het vliegende evangelie” en bij zijn voorbijgaan verscheen er op de gezichten der mensen van de weeromstuit een vriendelijke en opgewekte uitdrukking.

Dat is zo gebleven, al staat nu de fiets op stal en moet de beweeglijkheid iets beperkt worden.

Zelden heeft een levensavond nog zo veel straling.

Mogen mijn oude vrienden ds. Hulsman en zijn vrouw, zijn ideale levensgezellin en medewerkster, nog veel goeds deelachtig zijn tot het einde hunner aardse dagen.

H. J. von Baumhauer-Oldenhuis Gratama

(H. J. von Baumhauer-Oldenhuis Gratama)

Amsterdam

Een gewichtig probleem

Wat ik er mede bedoel is de vraag „Wat een mens voor zichzelf, voor zijn gezin en familie, en wat hij voor anderen moet doen?” Geboren egoïsten maken zich daarover geen zorg. Zij leven er vrolijk op los en doen, wat hun het voordeligst en het aangenaamst is. Maar, meer geestelijk-aangelegde mensen worstelen steeds met dit in veel opzichten onoplosbaar vraagstuk.

Maurice Maeterlinck, een zeldzaam geniaal schrijver, de beroemde nobelprijswinnaar, door Octave Mirabeau zelfs met Shakespeare vergeleken, een diep denker en zeldzaam mensenkenner, die een serie van meesterstukken heeft nagelaten als Aglavaine et Selysette, Monna Vanna, L'oiseau Bleu en zovele andere chef-d'oeuvres heeft niet uitsluitend de literaire schoonheid gezocht, maar zich ook dikwijls verdiept in de zedelijke en religieuze vraagstukken van het leven. Dit blijkt vooral uit de bekende werken „La Trésor des Humbles” en „La sagesse et la Destinée”. Uit dit laatste werk wil ik een paar voorbeelden aanhalen. De schrijver behandelt ook zijn lampen in die dagen met deze olie liet branden. De man had medelijden en gaf van zijn olie. Maar, een week later waren de mensen er alweer en riepen om hulp. De vuurtorenwachter hielp weer, doch toen zij voor een derde maal terugkwamen was zijn antwoord: „Nu is het niet verantwoord weer te geven, want het is mijn roeping om de oceaan te verlichten”. Dat is weer zo'n onvergetelijk verhaal. Wij moeten helpen, maar er is een grens. Horatius wist dit ook al. Hij heeft de bekende woorden nagelaten: „Est modus in rebus, sunt certi denique fines”. „Er zijn grenzen”. En, wat die grenzen zijn, dat moet ieder voor zichzelf uitmaken. Een ieder moet weten, wat hij nodig heeft, om zijn werk te doen of zijn positie te handhaven. Maar, het blijft een duister probleem. Maar geen mens zal er ooit spijt van hebben, wanneer hij een offer voor zijn medemensen heeft gebracht.

De dichter Adama van Scheltema heeft terecht gezegd:

„Wie zijn alleen de ware helden,
Die vechten voor Gods Koninkrijk?
Wie strooien 't zaad op alle velden
En maken heel de wereld rijk?
Dat zijn de vaders en de moeders
Dat zijn de zusters en de broeders
Dat zijn de menschen van beraad......
Dat is de daad!”

Lochem 1957. G. Hulsman

(Als „klein sermoen” afgedrukt in „Het Vaderland” van 16 febr., kon het niet meer in de „Feestbundel” plaats vinden).

Dankbaarheid voor vriendschap

Gaarne maak ik gebruik van de gelegenheid, mij door de redaktie van Zwingli geboden, om in dit Ds. Hulsman Jubileumnummer uiting te geven aan mijn gevoel van dankbaarheid voor de vriendschap die mijn vrouw en ik gedurende vele jaren van de jubilaris en zijn beminnelijke echtgenote, mevr. Hulsman-Hartsen mochten genieten.

Wij zenden het jubilerende echtpaar langs deze weg onze meest hartelijke groeten en welgemeende gelukwensen.

Voorburg

B. v. Eldik

(D. en B. v. Eldik, Voorburg Z.H.)

Van de „zesde dochter”

In 1903 werd het huis tegenover dat van mijn ouders betrokken door Ds. Hulsman, zijn vrouw en vijf dochters, die toen 1—10 jaar oud waren.

Van die tijd stamt mijn herinnering aan dat dynamische gezin.

Het was n.l. niet zo, dat daarin de vrouwelijke inslag kon domineren, want daar zorgde het gezinshoofd wel voor.

Al zijn uitingen getuigden steeds van grote levenslust, gevoel voor humor en strijdbaarheid.

Tot op heden zijn voor mijn gevoel deze eigenschappen nog ten volle aanwezig; nog heeft hij dat bruisende, sprankelende en veerkrachtige, ondanks het feit, dat ook hem en zijn gezin soms grote zorgen niet bespaard zijn gebleven.

Hij wist steeds te boeien, zowel op de preekstoel als op de catechisatie door zijn zeer bijzondere manier van vertellen.

In het „Rusthuis”, waarin hij nu met zijn vrouw verblijft, is hij een unieke persoonlijkheid, die steeds een sfeer schept van grote levensblijheid, welke zovele ouden van dagen ontbreekt.

Het is niet verwonderlijk, dat deze mens zich meer en meer tot de vrijzinnige richting voelde aangetrokken; daarover liet hij zich niet onbetuigd — integendeel hij sprak en schreef daar veel over.

Dat hij daarbij wel eens tegenstand ondervond van anders-denkenden, spreekt vanzelf, maar ik vermoed, dat zelfs die tegenstanders zich niet konden onttrekken aan de charme, die van deze gezonde en krachtige persoonlijkheid uitging.

Op onze huwelijksdag heeft hij ons toegesproken. Eén zin daarvan is mij steeds bijgebleven. Het is het verhaal van een scheepje, dat in nood verkeert, maar waar de inzittenden geen vrees hoeven koesteren, want „Vader staat aan het roer”.

Vanaf 1912, toen wij Groningen verlieten, tot nu toe is de vriendschapsband nooit verbroken geweest; met langere of kortere tussenpozen onderhielden wij schriftelijk en mondeling contact.

Eén van de bijzondere herinneringen is, dat wij in 1941 in Drempt enige dagen in de pastorie logeerden en een door hem geleide kerkdienst bijwoonden.

uit geschriften van Materlinck, dat voor zijn eenvoudige toehoorders niet altijd begrijpelijk zal zijn geweest. Het was n.l. zijn gewoonte, om aanhalingen te doen uit niet-kerkelijke literatuur, die hem persoonlijk hadden getroffen, gevolg van zijn bijzondere literaire belangstelling.

Het kan mij verheugen, dat hij en zijn vrouw zo'n goed onderdak hebben gevonden in het „Rusthuis” en ik hoop, dat het mij gegeven zal zijn, om nog vele jaren met deze bijzondere mensen contact te mogen onderhouden.

E. van Nievelt-Mulder

(z.g. 6de dochter.).

Den Haag.

Driemaal in de bres

voor een 9-jarig knaapje: „Dokter, het been is niet goed gezet!”

De heer R. J. v. d. Mije (Den Haag) schreef ons het volgende: Hoewel ik ten huize van mijn grootvader die organist was, ds. Hulsman meermalen heb ontmoet, heb ik zelf geen belevenissen met hem daar ik van 1890 ben.

Mijn broer Simon, thans 72, echter wel. Deze heeft, 9 jaar oud zijnde, een been gebroken, en dit is door dokter Gerke, de toen enige geneesheer ter plaatse, gezet. De huisarts was geen chirurg...... en het is 3 maal gezet moeten worden. Dat het weer in orde is gekomen is te danken aan ds. Hulsman, die telkens weer naar de dokter ging en hem vertelde dat z.i. het been niet goed gezet was. Mijn broer zegt altijd, dat hij het aan ds. Hulsman te danken heeft, dat zijn been weer genezen is.

Hoewel nog geen 4 jaar oud zijnde, herinner ik mij dat dominee bij het bed van mijn broer gebeden heeft. Ds. Hulsman staat onder de Zandvoorters bekend als de dominee, die met zijn gemeente meeleefde in wel en wee.

Mijn oudste en trouwste kerkganger

Zo heb ik hem eens genoemd in ons Barchems gemeenteblaadje Boven de Bomen, mijn oude collega Hulsman, inwoner van Huize P. W. Jansen, het Bejaardentehuis van Pro Senectute, dat nog juist binnen onze kerkelijke grenzen valt. En hoe trots was hij daar toen op en nu zeker nog des te meer, nu hij de enig overgeblevene is van de 5 emeritus-predikanten, die onze gemeente heeft geteld: twee zijn reeds overleden en de beide anderen verhuisden. Daarom mis ik hem ook dadelijk 's zondagsmorgens, want hij heeft immers zijn vaste plaatsje, dicht bij de kachel, op de hoek van de niet zo erg gemakkelijke bank, waar hij dan de benen kan uitstrekken in het middenpad. Zo zit hij vol aandacht te luisteren, het hoofd naar beneden en de ogen dicht om zich goed te kunnen concentreren: de mensen denken wel eens, dat hij dan slaapt. Maar hoe kritisch heeft hij dan toegehoord. Dat wordt mij na afloop duidelijk, wanneer hij de deur van de consistoriekamer opent en ten aanhore van de kerkeraad zegt, hoe hij het gevonden heeft, soms prijzend (en dat doet toch wel heel goed) maar ook afwijzend, omdat ik het niet nadrukkelijk genoeg heb laten uitkomen, dat dit Evangelieverhaal symbolisch is bedoeld en hij schroomt dan niet om het uit te spreken, dat ik ook al meedoe aan die orthodoxe modestroming in onze kerk. Alle zondagen is hij daar te vinden, ook bij de drukke beurten op de feestdagen en men schikt maar wat dichter in elkaar, opdat zijn plaats toch weer vrij komt; zoveel respect draagt de gemeente onze oude dominee toe.

Een doopdienst kan hij niet zo erg meer waarderen, maar hij is er toch. Eens heeft hij aan de moeder van een huilende dopeling, die vlak bij hem op haar beurt stond te wachten, de goede raad gegeven: ,,Stop het kind toch een dot met brandewijn in de mond, dan wordt het wel stil''. Hij zelf heeft er smakelijk om gelachen en toen mij dit natuurlijk werd overteld, heb ik hem er duchtig mee geplaagd! Ja, zo heeft hij telkens nog het juiste woord klaar, een bewijs van zijn levendige en heldere geest, die gelukkig door zijn ernstige

Mijn eerste ontmoeting met Ds. G. Hulsman

Nu ds. G. Hulsman 90 jaar wordt wil ik graag mijn groot respect uitspreken voor deze sprankelende mens. In jaren hooggeklommen is hij steeds jong van hart gebleven; zijn wezen ademt een frisse vitaliteit en een nimmer aflatende belangstelling.

Nog heel goed herinner ik mij onze eerste ontmoeting. Het was in ,,De dolle hoed'', het bekende restaurant tussen Lochem en Barchem, op een prachtige warme middag in de mooie zomer van 1947. Ik kende ds. Hulsman reeds uit zijn artikelen in Zwingli; ook had ik zijn boek Levensvisie gelezen en zijn afscheidspreek, te Drempt gehouden, en later in druk uitgegeven. Ik werd aangetrokken door zijn rijpe en enthousiaste geest, die te gaaf en te sterk was voor enige aantasting door de geestelijke malaise der na-oorlogse jaren. En zo fietste ik dan op die mooie zomermiddag vanuit de boerderij, waar ik vlak bij Lochem kampeerde, in de richting van Barchem; Mijn bezoek was tevoren aangekondigd en ds. Hulsman verwachtte mij.

Wat hadden wij een mooie middag! Onze geëerde jubilaris vertelde van zijn studententijd en van zijn latere levensloop op een bijzonder spontane manier en niet zonder humor. Ik merkte dadelijk dat mijn gastheer zeer hoffelijk was en innemend van aard; gaarne bereid om iemand een genoegen te doen, maar evenzeer om zijn misnoegen uit te spreken over zaken die zijn teleurstelling of afkeuring hadden veroorzaakt. Zo sprak hij er bijv. zijn teleurstelling over uit dat menige jongere collega onder de vrijzinnige predikanten geleidelijk aan weer teruggekeerd was naar d i e godsdienstige overtuigingen, waaraan Ds. Hulsman zich zelf na veel moeite en strijd had ontworteld. Hij vertelde over zijn eerste Gemeente Lemele en Archem, in zijn herinnering een heerlijke idylle. En over Zandvoort, waar hij in aanraking kwam met enkele coryphaeën van de moderne richting zoals prof. A. Bruining, de vader van mej. Nic. Bruining, de vroegere presidente van de V. P.R.O.

ren had hij een moeilijke tijd doorgemaakt en ook daarna waren de maanden voor zijn vertrek naar Assen niet gemakkelijk. Maar zijn vrouw stond hem steeds ter zijde; zij stimuleerde en troostte. Bij het horen van dit alles steeg mijn respect steeds meer; hier sprak een edel zoeker van de Waarheid, één die er voor geleden en gestreden had. Door dit alles werd ik gesterkt en bemoedigd; ik was toen tweedejaarsstudent in Groningen, maar dit gesprek van ds. Hulsman was mij meer waard dan menig voortreffelijk college. De kennismaking was zo aangenaam, dat ds. Hulsman mij een kostelijk geschenk in uitzicht stelde, dat ik later inderdaad in grote dankbaarheid mocht ontvangen.

De jarige nestor der vrijzinnige predikanten is naast de eminente kanselredenaar, waarbij hij vooral uitmuntte door zijn boeiende voordracht en grote belezenheid, ook steeds een goed pastor gebleken, die zeer velen met toewijding heeft omringd en niet weinigen werden door hem geholpen met raad en daad.

Wie met ds. Hulsman spreekt ondergaat ,,iets van elektriciteit, iets van nieuw leven in de lucht'', zoals de jubilaris zelf eens het voorjaar karakteriseerde (,,Levensvisie'' pag. 9). Welnu, ds. Hulsman is de man die door het voorjaar kan worden getypeerd: jong van geest, vol van sprankelend leven en spontane kracht. Hij is de prediker van het Godsrijk gebleven en van de liefde tot God en de naaste. Hij was de zaaier, die uitging om te zaaien en tot in zijn laatste publicaties is hij de zaaier van het evangelie gebleven.
En het Evangelie is een licht, waarvan het woord geldt: ,,Nescit occasum'', d. w.z. ,,Het kent geen ondergang''.

Ds. Hulsman, weest u met mevrouw overtuigd van mijn respect en dankbaarheid en om het met één van uw eigen gedichten te zeggen:

,,Wij worden stil... daar was veel moeilijkheid;
Wij worden blij, daar waren goede dagen
Wij gaan in het gericht... wie zou het

Herinnering

aan preek in de ,,Nieuwe Kerk'' te Amsterdam

,,De duizenden, die zichzelf nooit wezen konden,
Bezitten saam een waarheid, die hen bindt.
Hun is 't geloof, dat spreekt uit duizend monden.
Maar wie, wat menselijk waar is, zelf ontgint,
Voelt zich aan zich door zich alleen verbonden,
En weet, dat hij voor zich slechts waarheid vindt''.

Jacques Perk dichtte dit. Maar het is hier slechts ten dele toepasselijk. Want wat u, ds. Hulsman, met uw tijdgenoten, Prof. Bruining en Prof. Oort, aan ons hebt onthuld heeft zozeer blijvend post gevat en is zulk een bevrijding geweest, dat we u niet dankbaar genoeg kunnen zijn.

Het is mij altijd een goede herinnering dat ik uw eerste Vrijzinnige [illegible] in de Nieuwe Kerk van de hoofdstad, bovendien gedenkwaardig door haar belagende intriges, heb mogen bijwonen.

En het doet mij goed, dat ik u nog eens kan zeggen, hoeveel we weten aan u verschuldigd te zijn.

De fakkel, mede door u aangestoken, zal, hopen we, ook door onze kindskinderen worden verder gedragen.
Amsterdam

(H. M. H. v. Emden-de Ridder)

Zolang de geestdrift brandt . . .

Een blijk van vriendelijke gevoelens

smakelijk om gelachen en toen mij dit natuurlijk werd overteld, heb ik hem er duchtig mee geplaagd! Ja, zo heeft hij telkens nog het juiste woord klaar, een bewijs van zijn levendige en heldere geest, die gelukkig door zijn ernstige ziekte van vorig jaar niet heeft geleden.

Hoe moet ik nog altijd weer glimlachen, als ik denk aan die zondagmorgen, waarop ik vóór de slotzang hem heb gesproken bij zijn diamanten huwelijksfeest, dat juist op die dag viel. Natuurlijk moest hij antwoorden, maar de organist had het niet in de gaten en begon te spelen; maar hij liet zich niet uit het veld slaan en met de handen omhoog riep hij zo luid hij kon: ,,Ophouden, ophouden!" De koster redde de zaak door naar boven te gaan en toen het orgel zweeg, kwam zijn dankwoord, waarin een geestige aanhaling van een schrijver en enkele versregels van de Genestet.

Daarvoor moet men toch wel grote bewondering hebben, dat iemand op zo hoge leeftijd nog zo adrem kan zijn!

Daarom ook zien zijn vrienden in Lochem en Barchem hem zo gaarne in hun huis, al gebruikt hij bij zijn binnenkomst steeds die karakteristieke uitdrukking: ,,Ik kom maar eventjes, want ik ben immers het vliegend Evangelie!". Maar in die korte tijd haalt hij graag de gehele theologische wereld overhoop en kan zich maar moeilijk indenken, dat niet iedereen zich daarvoor zó interesseert als hijzelf.

Dan zwijgen de anderen meestal: zo was het ook op die eerste zondag in het nieuwe jaar, waarop de kerkeraad een kopje koffie kwam drinken in de pastorie. Maar dan kan hij ook dadelijk omschakelen en ondeugend en met een tinteling van humor in de ogen vroeg hij toen: ,,Weten de broeders ook, hoeveel poten een luis heeft?"

Ja, zo is deze mens en Evangeliepredikker nog altijd de ,,huiskapelaan" van Huize Jansen. Zijn vrienden in Lochem en Barchem wensen hem en zijn vrouw van ganser harte geluk, nu hij 90 jaar is geworden en zijn platina bruiloft mag vieren. Moge Gods Liefde en Kracht die jaren, die hun nog gegeven zullen worden, licht maken en hen dragen waar de oude dag zich toch doet gevoelen.

(ds. M. L. Onnes).

Barchem (Gld.).

idylle. En over Zandvoort, waar hij in aanraking kwam met enkele coryphaeën van de moderne richting zoals prof. A. Bruining, de vader van mej. Nic. Bruining, de vroegere presidente van de V. P.R.O.

Zij maakten in hem allerlei sluimerende gedachten wakker en zij spoorden hem tot verdere studie aan. Geleidelijk ontdekte de jubilaris van vandaag steeds meer de onhoudbaarheid van vele beginselen van het orthodoxe Protestantisme, totdat hij—naar Groningen verhuisd—op een Paasmorgen in een der grote Groningse kerken verklaarde dat hij de lichamelijke opstanding van Jezus uit de doden nooit meer als Paasevangelie zou kunnen verkondigen. Tevo-

gedichten te zeggen:

,,Wij worden stil... daar was veel moeilijkheid;
Wij worden blij, daar waren goede dagen
Wij gaan in het gericht... wie zou het wagen
Te roemen in zichzelf, in zijn volkomenheid?
Wat is de mens?— Wat is het korte leven?—
God geve kracht, om moedig voort te streven!

Ds. A. J. Roodzant

Gasselte

DE YUCA IN BLOEI

Daar staat de Yuca weer in gloor...
Uit krans van waaierblad ontsproten,
Als een spiraal omhoog geschoten,
Een Obelisk als van ivoor.

Hei is een zuil van stralend wit,
Dat tot ons spreekt in vele talen,
En wisselt met de zonnestralen,
Dat glorieert en juicht en bidt.

Maar, — wat haar stille taal verlicht, —
Zij is het schoonste in den morgen,
Wanneer ze, in nevelen verborgen,
Doorgloeid wordt van het eerste licht.

Dan doet zij denken, jong en fris,
Aan 't bruidje, rein en teer-bewogen,
Dat, — met een sluier voor haar ogen, —
Bedenkt dat alles tijd'lijk is.

Ja, — alles bloeit op aard' maar kort....
Een dag, een jaar of vele jaren;
En, — altijd wordt het weer ervaren:
„Ook de allerschoonste bloem verdort."

Lochem, juli 1952 G. HULSMAN.

(Overdruk uit „Zwingli" van 30 aug. 1952).

Zolang de geestdrift brandt . . .

Een blijk van vriendelijke gevoelens voor de jubilaris, en van dankbaarheid, dat wordt door de redaktie gevraagd. En al zou ik 't zo direkt kunnen neerschrijven wat er leeft in mijn hart, toch neem ik uit zijn opera omnia, die een flinke plaats in mijn boekenkast innemen, enige ter hand, en open ik daarna de map, gemerkt G. H., waarin zijn kleinere publikaties. Wat een inhoud. Toespraken, polemieken, overdenkingen, voordrachten, gedichten, als even zo vele mijlpalen op zijn rijk gevarieerde levensweg. Daartussen ontdek ik verscholen, en zo weinig passend bij die rijke omgeving, een imitatie-18e eeuws-rijmpje, dat ik hem zond op zijn 80ste verjaardag:

,,Ziehier zijn beeld! Wie zou hem evenaren
In helderheid van geest, waarvan hem niets ontviel?
Wie schat zijn leeftijd ooit op tachtig jaren
Als hij hem lopen ziet, of rijden op het wiel?
Wat is 't geheim? Zolang de geestdrift brandt,
Blijft vruchtbaar 't werk van hart, van hoofd en hand".

Hij moet 't nu, voor 't voetlicht gekomen, voor de tweede maal slikken. Maar toch, 't heeft één kleine verdienste. Als we die fiets, waarop hij zich waarschijnlijk niet meer waagt in de heksenketel van het verkeer, eens weglaten, zeggen we met verbazing: nog altijd dezelfde! Preken zijn er in de laatste tijd niet meer bijgekomen, maar die prachtkollektie korte sermoenen en overdenkingen, bij voorkeur verschenen in onze grote bladen, dus ook bestemd voor lezers van groter intellektueel formaat; voor buitenkerkelijken, die zich wat onwennig voelen onder een preek; voor vrijzinnigen en rechtzinnig-georiënteerden, zoals schrijver dezes bij ervaring weet.

Ga voort, uw zaad uit te strooien. God geve u nog menig jaar

(Dr. S. L. Schouten)

Utrecht

Nog even in zijn oude Zondagse „wapenrusting"
(17 febr. 1956).

Aan zijn schrijfmachine,
nog dagelijks gebruikt!

Vóór de pastorie te Drempt, ter gelegenheid van de
70e verjaardag van mevrouw Hulsman (1938).

Zijn beeld ging binnen in de harten van jonge Groninger vrienden

Stil studdie stoa'k veur 't mooi gedou
'k Mag geern petretten kieken.
Bie elk mensk hei j' d'r aandern in
Sikkom nooit twai gelieken.
Hier: Geuchie, Jan, Pait, Kloas en
Gratje,

Huwelijken „sterk als een zeemansknoop"

Zijn beeld ging binnen in de harten van jonge Groninger vrienden

Toen ds. Hulsman zijn intree-rede in Groningen hield, is er direkt een stevig kontakt gelegd tussen hem en ons, jongeren. Zo'n vurige spreker, zo'n profeet, hadden we nimmer ontmoet, laat staan gehoord. Wij? Ik bedoel de groep „Hildebrand", een letterlievend genootschapje met veel aanhang. Nu hadden we een prediker, die ons greep en begreep.

,,Ik heb de zee gezien", klonk het van de kansel. Beter begin van het eerste woord tot de Groningers was niet mogelijk. Negentig procent van de Nederlandse zeilvloot hoorde immers thuis in Groningen. ,,Ik heb de zee gezien". Wij luisterden met gespannen aandacht. De dominee hield van dichters. Wat kon die zuiver gedichten zeggen. Dat was zelf een dichter. ,,Ik heb de zee gezien". Die preek is nooit vergeten. Wij bewonderden deze geniale spreker. We dweepten met hem. Hij immers bracht de Blijde Boodschap op blijde en geniale wijze. Geen wonder dat hem het erevoorzitterschap van Hildebrand werd aangeboden. Groot was onze vreugde toen het werd aanvaard. Voor hem was het geen sinecure; onze ere-voorzitter was meer dan een vlag. Of de ouderen ook zo ingenomen waren met deze enthousiasteling? Neen! Immers hij had een snor. Er was meer: hij kon goed schaatsenrijden, liefst in een soort rijbroek en dan met lange blauwe kousen. Wat een stevige kuiten! Zo'n dominee op de schaats is toch geen gezicht? Hai foi toch. Er waren nog meer bezwaren, redenen waarom men deze prediker voorspelde: ,,Hij kwam nog eens mit zien...... in de brannekkels".

En dat is er dan ook van gekomen. „In de Distelen en de Doornen". De grote strijd. Wij waren er vast van overtuigd: Ds. Hulsman had natuurlijk gelijk. Een van Hildebrand's leden formuleerde het aldus:

Is d'r woar ain dai op zien waarken,
Moar 'n sikkepit het aan te maarken,

Op kop en kelen
verbai ik dat, jandom!
Ik ken 't nait velen!
Vroag ie: ,,Woarom?"
Ik hoal van hom!

Wij leden van zijn jongelingsvereniging, die vaak in nauw kontakt met hem kwamen, wij wisten van zijn handel en wandel, recht door zee, of dwaars deur de boukwaaide; zuiver koersen op de waarheid. Wij vereerden hem. We dronken zijn woorden. Een kerkelijke bevestiging van het huwelijk van een onzer werd een gebeurtenis om nooit te vergeten. ,,Gouden appelen op zilveren schalen", als hij die voorhield, zo'n inzegening maakte een zeer diepe indruk.

In zijn afscheidsrede sprak hij ons speciaal toe. ,,Menige letterkundige avond hebben wij met elkander doorgebracht". Ja, avonden van ernst en van gezonde luim. Wij wisten van ,,Betuwse Novellen", geschreven in zijn studententijd. En dat wekte in ons de drang, om zij het in Groninger dialect, op dat terrein ook iets te presteren. En in het orgaan van de ,,Groninger Beweging", jaren later ontstaan, is menige gedachte onder woorden gebracht, die in de Groninger jaren van ds. Hulsman is geboren. Vaak vond hij in dat orgaan nog een vrucht van Hildebrand. Welk een geest, die zoveel invloed wist uit te oefenen.

Zulk een hoogstaande vriend en leraar op zijn negentigste verjaardag te mogen gelukwensen, is ons een dankbaar voorrecht. Zijn geest is nog gezond als in de jonge jaren. Uit een nieuwjaarsschrijven van kort geleden: ,,Ik zend je van Guido Gezelle:

Ik wens je een jaar dat, als het voorbij is,
Een zalig jaar voor jou en voor mij is.

Met deze bemerking: ,,Gezelle denkt, men moet zichzelf ook wat gunnen".

In het afscheid van Groningen spreekt hij de wens uit, dat zijn beeltenis niet alleen een plaats zal ontvangen in de koude consistoriekamer van de kerkeraad, maar ook in de warme harten van zijn Groninger vrienden. Daarom tot slot nog een vrucht van ,,Hildebrand".

In 't daipe binnen van 'n mensk
Hangt tussen de gewengen
'n Zulveren familieliest
An 'n poar goalden hengen.
Doar binnen de petretten bleven
Van d'aalderlaifsten oet ains leven.
Stil studdie stoa'k veur 't mooi gedou
'k Mag geern petretten kieken.
Bie elk mensk hei j' d'r aandern in
Sikkom nooit twai gelieken.
Hier: Geuchie, Jan, Pait, Kloas en Gratje,
Doar: Haarke, Drais, Tjoat, Lubbe en Matje.

Moar bie 'n bult in 't Voaderlaand,
Benoam doar Gröningers Binnen,
Ken 'k maank 't verkoren petreddevolk
Ain dito- 't zölde vinnen.
Ain Maanspetret!...... Ken ie hom wizze?
't Is ds. Hulsman!!...... Joa, dat izze!

(G. Stel).

De Meern (Utr.).

Ds. Gerrit Hulsman

geboren 5 maart 1867 te Westmaas in de pastorie van „Mastland".

Een man met een breed gebaar en een hart waarin plaats was voor veel en velen. Daarbij begaafd met 't vermogen om zich ongekunsteld, vloeiend en vlot uit te drukken, heeft hij als Verbi Divini Minister gedurende meer dan een halve eeuw het Evangelie verkondigd, zoals hij dit naar de inspraak van zijn consciëntie verstond. Levendig en opgewekt van aard, met een hang naar een ruime vriendenkring, kende hij in zijn ambtelijk werk geen vermoeienis en vond hij daarnaast nog immer tijd om te voldoen aan zijn litteraire belangstelling, deze mede overdragend op allen, die zich tot hem aangetrokken voelden. Zo heb ik ds. Hulsman gekend in de volheid zijns levens; zo is hij gebleven tot in zijn hoge en krachtige ouderdom.

Ik hoop dan ook van harte dat hij zijn centenaire nog moge beleven in het volle bezit van zijn sprankelende geest en van een goede gezondheid.

(W. G. van der Tak).

Den Haag, 5 maart 1957.

Huwelijken „sterk als een zeemansknoop"

De band tussen U, ds. Hulsman en mij is al van vele jaren her, ze dateert uit mijn kinderjaren in Groningen. Ik herinner me uw familie en uw huis; maar 't waren toen ,,vluchtige begroetingen". Na vele jaren, toen u in Den Haag woonde, heb ik menigmaal zo heel prettig bij u gelogeerd.

Mijn huwelijk heeft u in 1924 ingezegend; ik herinner mij nog zo goed uw wens, uitgesproken aan het huwelijksdejeuner, dat de huwelijksband zo vast als een zeemansknoop zou zijn. Ik wil u nu zeggen, dat uw wens in vervulling is gegaan.

Wat mij altijd in u heeft getrokken, is uw grote opgewektheid, uw geweldige vitaliteit, uw volkomen in-het-leven-staan. Enige jaren geleden nog had ik zo'n bijzonder prettig gesprek met u over het boek ,,Pelgrimage", van prof. Monnich; het viel zowel mijn man als mij op hoe helder uw oordeel was en hoe ook de literatuur der laatste jaren uw belangstelling had. Het moment van afscheid nemen van u, kwam helaas veel te vroeg. Op een zondagmorgen zagen wij u door Barchem rennen, een ander woord is in dit geval niet op zijn plaats. Uw overpeinzingen in ,,Algemeen Handelsblad" lezen mijn man en ik altijd met bijzonder veel plezier, steeds treffen ze ons door hun frisheid van gedachten; uw gelukwensen op mijn verjaardag zijn keer op keer weer origineel.

Het is heerlijk te weten, dat zó geleefd kan worden, ook op hoge leeftijd; wij willen u ons ten voorbeeld stellen. Wanneer wij aan u denken, denken wij vanzelfsprekend ook aan uw lieve vrouw, die u steeds ter zijde stond en nog staat. Zonder haar had u niet kunnen zijn wat u was en nog is.

Als ik over u beiden nadenk, zie ik u als een volkomen opgaan-in-elkaar; ik geloof dat u bewezen hebt dat in uw huwelijk te hebben gevonden. Ik ben dankbaar u in mijn leven te hebben ontmoet.

Haarlem

J. H. J. Fontein-Stheeman

Tot onze spijt was het ons niet mogelijk van alle handtekeningen een cliché te laten maken.

(Redactie Zwingli).

Gelukwens uit Den Haag

Zo vele jaren hebben wij u op 5 maart onze heilwensen mogen overbrengen en wij doen het ditmaal met des te groter blijdschap, nu u zo'n mooi kroonjaar heeft bereikt.

Onvergetelijk is voor ons de tijd toen wij met u als voorganger van de Ned. Prot. Bond in onze stad in kontakt kwamen en deze kennismaking in een hechte vriendschap overging, die tot heden bleef voortleven.

Hoe waren wij geboeid door uw preken, hoe luisterden wij gaarne naar uw interessante lezingen en voordrachten en hoe lezen wij ook nu nog vol belangstelling uw artikeltjes in „Het Vaderland".

Moge u onder Gods zegen uw werk blijven verrichten en wij ons mogen aanbevelen in uw voortdurende vriendschap en herinnering.

Den Haag.

Familie H. D. Sloot-Luymes

Lieve Dominé Hulsman,

Het heeft mij altijd getroffen dat u zo'n blijmoedig mens bent en de heerlijkheid van het leven hebt ondervonden en uitgedragen. De dichter J. N. Voorhoeve heeft onder woorden kunnen brengen dat waarvan u het lichtend voorbeeld bent voor mij en vele andere vriendinnen van uw dochters:

De heerlijkheid van heel dit leven
is niet ontvangen, maar zich geven;
geen liefde eisen, maar beleven!
Niet naar gediend te worden streven
maar dienen, dienen om het even
of u waardering wordt gegeven.
Het is in tijd van angstig leven
een sterke hand aan and'ren geven—
als zorgen iemand bang omzweven—
vertroosten door: Er staat geschreven
Blijmoedig zich en 't zijne geven.
Dat is de heerlijkheid van 't leven.
Den Haag

(Fiep)

(A. S. Hesselink-v. d. Hoop)

Hulde aan een blijmoedige 90-jarige

Aan het vererend verzoek van de redaktie van Zwingli om enige gedachten

sen Huis te Lochem, tot zijn volle tevredenheid is gehuisvest, omringd door de goede zorgen en liefde van zijn vrouw en van zijn kinderen.

En wanneer ik nu, lezende in zijn bundel „Levensvisie" de door hem daarin aangehaalde dichtregelen van Goethe tegenkom:

Ein jeder Mensch erfaehrt, er sei auch wer er mag,
Ein letztes Glueck und einen letzten Tag,

dan moge ik besluiten met de hartgrondige wens, dat die „laatste dag" voorlopig nog niet voor de jubilaris zal aanbreken, en dat „laat geluk" hem nog rijkelijk ten deel moge vallen.

(Mr. J. A. G. Baron de Vos van Steenwijk, oud-president van het Gerechtshof te Arnhem).

Velp

Dit jubileumnummer

Enkele opmerkingen:

1. Alle bijdragen zijn geplaatst naar de **alfab. volgorde** van de namen der schrijvers, uitgezonderd de bijdrage van de redakteur en van de mede-oprichter van dit blad (ds. Joh. P. v. Mullem).

2. De **titels** boven de bijdragen zijn merendeels van de hand van de redakteur. We hebben gepoogd daarin de kern van het betrokken huldigingsartikel aan te duiden.

3. Wij **danken allen**, die zo vriendelijk zijn geweest om gevolg te geven aan onze **uitnodiging** om bij deze gelegenheid **een artikel te zenden.** De tijd was kort, maar het lukte prachtig, dank zij uw snel reageren!

4. **Meerdere exemplaren van dit nummer** zijn te verkrijgen tegen 50 ct. per stuk. Men wordt verzocht de kosten met gelijktijdige bestelling per giro te voldoen (girono. 843000, H. v. Lunzen, Odoorn).

5. Wij meenden tevens ook nog iets te moeten afdrukken van de hand van de jubilaris zelf. En we bedoelen dit als een hulde aan zijn veelzijdig talent. We plaatsten het gedicht **„De Juca in Bloei"**, dat we op 30 aug. 1952 in Zwingli hebben mogen afdrukken.

6. **De foto's** waarop de jubilaris al-

Voor onze nieuwste uitgave (Feestbundel Ds. Hulsman), voor het reservefonds van dit blad en voor voortzetting van ons geschriftenplan ontvingen wij in hartelijke dank:

C. v. d. W. te **Buitenpost** f 15; ds. G. B. K. te **Dieren** f 2,50, D. K. te **Abbekerk** f 5, Mr. J. S. te **Utrecht** f 2,50, G. J. H. te **Arnhem** f 2,50, ds. J. P. de G. te **Arnhem** f 5; J. H. te **Wolvega** f 25, ds. K. J. B. te **Enkhuizen** f 5, Ds. M. T. te **Lochem** f 10 (correctie op vorige vermelding), Ds. M. T. te **Lochem** f 2,50, Ds. B. P. te **Wartena** f 1, Mw. A. S.-R. te **Wassenaar** f 10, J. O. te **Coevorden** f 10, W. H. te **Tilburg** f 5, H. H. v. H. V. te **Den Haag** f 10, A. T. te **Emmen** f 5, R. B. te **Zwartsluis** f 10, B. v. E. te **Voorburg** f 1,50, Mevrouw H. A. C. D.-Z. te **Bussum** f 5, T. B. v. d. P. te **Leeuwarden** f 2,50, ds. J. M. D. te **Laren** f 10, H. B. te **Appingedam** f 5 (maandbijdr. over jan. en febr.), Mw. T. F.-P. te **Wassenaar** f 5, J. d. B. te **Bolsward** f 2.50, J. J. G. te **Almelo** f 2,50, dezelfde nog f 2,50, P. J. te **Blesse** f 25,—, J. W. te **Hengelo** f 2,50, A. R. te **Groningen** f 5, Mw. M. F. S. te **Leeuwarden** f 5, Mw. A. B. te **Amsterdam** f 5, Mw. wed. F. S.-T. te **Murmerwoude** f 2,50, ds. Joh. P. v. M. te **Rotterdam** f 10, R. Z. H. te **Emmen** f 10, C. A. H. te **Haamstede** f 2,50, G. A. P. te **Arnhem** f 2,50, Mw. C. H. S. V.-R. te **Amsterdam** f 1, Mw. Y. B. te **Bussum** f 2,50, Mw. IJ. N.-R. te **Dordrecht** f 3 (maandel. bijdrage) en nog f 5, Dr. G. V. te **Amersfoort** f 3,50, J. V. te **Hoorn** f 25, dames G. en v. d. V. te **Dokkum** f 100, Mw. A. C. L. v. d. V. te **Schuddebeurs** f 10, J. H. O. te **Assen** f 5, J. W. te **Eefde** f 5, Mw. F. M. K.-O. te **Zwolle** f 2,50, C. H. N. de N. te **Dordrecht** f 5, B. v. E. te **Voorburg** f 2,50, C. P. P. te **Rhoon** f 2,50, Mw. A. E. te **Bergen** f 2,50, Mej. J. B. te **Zuidwolde** (Dr.) f 2; Mw. S. J. A. B. te **Bussum** f 2,50, W. B. R. te **Den Haag** f 2,50, P. K. te **Naaldwijk** f 2,50, K. D. G. te **Ternaard** f 2,50, J. W. K. te **Drimmelen** f 5, Mw. A. de B. te **Sneek** f 10, M. V. te **Edam** f 2,50, Mw. M. A. H. te **Den Haag** f 5, G. J. H. te **Markelo** f 10, Lezeres, die al veel vaker bijdragen stuurde (te W.) f 10, J. S. te **Obdam** f 5, Mw. E. T. M. te **Winschoten** f 2,50, A. H. te **Assen** f 2, L. H. F. te **Zwolle** f 2,50, Mw. J. C. A. te **Amsterdam** f 1, L. M. W. te **Apeldoorn** f 10,

f 10, Mw. R. T. te **Hempens** f 10, Mw. Z. de W.-G. te **Hengelo** f 2,50, Mw. J. A. V. te **Exlo** f 2,50, J. M. N. te **Wezep** f 5, Ned. Herv. Gemeente te **Sleen** f 10, J. D. V. te **Almelo** f 2,50, Mw. K. v. d. S.-E. te **Gorredijk** f 10, dames G. en .D. te **Oostzaan** f 4, H. O. te **Valthe** (Odoorn) f 2, G. B. te **Kampen** f 5, H. Z. te **Enschede** f 5, ds. H. W. B. te **Heilo** f 2,50, dr. J. F. te **Ede** f 10, J. G. te **Bussum** f 7,50, D. V. te **Enkhuizen** f 15, Mw. wed. E. J. U. d. H.-O. te **Zwolle** f 2,50, Mw. A. V.-de V. te **Assen** f 2,50; Mw. wed. L. Z.-v. E. te **Vlaardingen** f 10, Prof. Dr. G. A. v. d. B. v. E. te **Bloemendaal** f 5 (blad Zwingli), L. A. S. te **Enschede** f 25, Mw. A. R. te **Dokkum** f 20, K. Z. te **Hoorn** f 2,50, M. M. te **Groningen** f 5, J. A. B. te **Winschoten** f 5, Mw. T. H. te **Amsterdam** f 10, W. E. te **Leeuwarden** f 3, T. D. te **Scheveningen** f 2,50, J. L. te **Zonnemaire** (Zeel.) f 1, dr. J. F. te **Ede** f 20, A. F. B. te **Scheveningen** f 5, Ds. J. v. R. te **Emmen** f 3,50, Mw. H. A. v. R.-S. te **Zeijerveld** (Dr.) f 2,50, C. A. L. te **Jubbega** f 2,50, Mr. J. G. de J. te **Bilthoven** f 4, C. H. N. de N. te **Dordrecht** f 10, Mw. O. A. C. te **Apeldoorn** f 25, dr. J. K. te **Deventer** f 5, A. J. A. L. te **Rijswijk** f 10, Mw. K. W. J. C. te **Leeuwarden** f 2,50, Mw. J. O. te **Rijswijk** f 10, H. J. M. te **Winsum** f 3, Kerkvoogdij **Itens** f 10, T. G. de W. te **Enschede** f 2,50, ds. J. P. S. te **Lochem** f 4, J. J. U. te **Paterswolde** f 5, N. v. W. te **Rotterdam** f 5, Mw. T. S. S.-De B. te **Bolsward** f 5, Fam. G. W. te **Zuidbroek** f 1, F. P. te **Rotterdam** f 25, P. G. H. te **Bolsward** f 2,50, Mw. Wed. T. ten C.-P. te **Amsterdam** f 5, C. J. R. te **Oegstgeest** f 5, C. M. v. d. K. te **Breda** f 5 en van dezelfde nog eens f 5, A. J. J. te **Rijswijk** f 2,50, C. B. te **Ede** f 5,50, Mr. H. H. R. te **Edam** f 10, Mw. wed. J.-B. te **Odoorn** f 2,50, J. R. te **Assen** f 2,50, E. P. te **Zuidwolde** (Gr) f 1,50, één der steunpilaren in de prov. Groningen f 81, J. A. L. en Mw. C. G. L.-T. te **Leiden** f 15, J. v. Z. te **Leiden** f 10, Mw. A. G. B.-W. te **Ginneken** f 2,50, A. H. K. te **Heemstede** f 10, Mw. G. L. R.-v. R. te **Oudewater** f 10, P. d. B. te **Nieuw Amsterdam** f 10, B. W. K. te **Coevorden**

Hulde aan een blijmoedige 90-jarige

Aan het vererend verzoek van de redaktie van Zwingli om enige gedachten en gevoelens op schrift te stellen, die ik op 5 maart aan mijn hooggeachte (aangehuwde) neef, ds. Hulsman zou willen wijden, voldoe ik gaarne, zij het dan ook met enige schroom. Dit laatste, omdat hetgeen ik zal zeggen niet zozeer betreft zijn pastorale leven en zijn verdienstelijke publikaties,—waarover anderen beter dan ik kunnen oordelen—doch een trek in zijn karakter, die mij dikwijls met bewondering heeft vervuld, te weten zijn blijmoedigheid, ook in benarde tijden.

Zo herinner ik mij nog goed, dat ik mij eens op een zondagmorgen in de winter van 1942, vanuit Velp, te voet— want fietsen werden toen vaak door de Duitsers in beslag genomen - naar Drempt heb begeven, teneinde aldaar, gelijk ik met ,,neef" had afgesproken, een kerkdienst bij te wonen.

Toen ik aankwam, bleek mij, dat deze dienst, wegens kolengebrek — het was bar koud—zou gehouden worden in de consistoriekamer, waar een 20-tal keukenstoelen was opgesteld, te midden waarvan één fauteuil stond, die naar bleek voor mij bestemd was. ,,Neef", die in hemdsmouwen bezig was zijn toga aan te trekken, begroette mij met opgewektheid, terwijl zijn lieve echtgenote (nicht Evie) een serafine orgeltje bespeelde, dat in een hoek was opgesteld.

,,Neef" vertelde mij, dat hij een tekst had gekozen die ook op mij toepasselijk was, n.l. het verhaal van de hoofdman over honderd die te Kapernaum bij Jezus kwam ten behoeve van zijn zieke knecht.

Deze intieme kerkdienst was ontroerend eenvoudig en plechtig en beloonde mij rijkelijk voor de lange wandeling langs besneeuwde wegen.

Daarna kwam spoedig het emeritaat met de daaraan verbonden verhuizing uit Drempt, en vervolgens een m.i. nare tijd (het was nog altijd oorlog) te Doesburg, waar jubilaris en echtgenote in een paar vrij armzalige kamers onderdak hadden gevonden. Doch zelfs het vertrek uit zijn geliefde pastorie had zijn blijmoedigheid intakt gelaten.

En die is hem bijgebleven ook thans op zijn oude dag, nu hij in het P.W.Jan-

5. Wij meenden tevens ook nog iets te moeten afdrukken van de hand van de jubilaris zelf. En we bedoelen dit als een hulde aan zijn veelzijdig talent. We plaatsten het gedicht ,,**De Juca in Bloei**", dat we op 30 aug. 1952 in Zwingli hebben mogen afdrukken.

6. **De foto's** waarop de jubilaris alleen is afgebeeld, zijn genomen door de fotograaf A. Meiling (Emmen). De andere mochten wij van enkele familieleden en vrienden van ds. Hulsman ten gebruike bekomen.

7. Aan elk der **schrijvers** in dit nummer zonden wij 2 ex. toe.

Feestbundel met meditaties van Ds. Hulsman

Een deel onder lezers hebben het al vernomen: er zou een ,,Feestbundel" worden uitgegeven. Met ,,overdenkingen" die ds. Hulsman in de laatste 6 à 7 jaren in ,,Algemeen Handelsblad" en ,,Vaderland" geschreven heeft. De titel zal zijn: ,,**Meditaties**". We hebben dit bericht al kunnen meedelen aan een deel van hen, die in de loop van het laatste jaar een bijdrage voor Res., Geschriften-, of Adm. Fonds gezonden hebben.

Lezers van Zwingli met wie wij nog geen kontakt hadden over deze bundel, kunnen haar tegen f 3,50 toegezonden krijgen indien zij binnen 1 week na de verschijning van dit blad, een bedrag van f 3,50 gireren op ons gironr. 843000 (H. v. L. te Odoorn).

Zij, die van tevoren de uitgave van deze bundel gesteund hebben, krijgen de bundel automatisch toegezonden en behoeven er dus niet weer over te schrijven. Dat geldt ook voor de schrijvers van artikelen die de bundel besteld hebben. De bundel is gebonden in soepele plastic-band (glad) met portret van de jubilaris in toga op 85-jarige leeftijd. De omvang is 80 grote bladzijden. Er staan ongeveer 60 overdenkingen in, levendig, pakkend, en geestrijk zoals we dat van deze sprankelende mens gewoon zijn.

De officiële prijs van de bundel is f 4,50. Na 10 maart geldt deze prijs ook voor de lezers. Wij raden hun dus om tijdig van deze premie-aanbieding tegen de prijs van f 3,50 gebruik te maken. De bundel leent zich prachtig voor geschenk aan vrienden of familieleden op verjaardagen enz. Men neme ook nog zulk een bundel in reserve, dan heeft men altijd een geschenk bij de hand!

f 10, M. V. te **Edam** f 2,50, Mw. M. A. H. te **Den Haag** f 5, G. J. H. te **Markelo** f 10, Lezeres, die al veel vaker bijdragen stuurde (te W.) f 10, J. S. te **Obdam** f 5, Mw. E. T. M. te **Winschoten** f 2,50, A. H. te **Assen** f 2, L. H. F. te **Zwolle** f 2,50, Mw. J. C. A. te **Amsterdam** f 1, L. M. W. te **Apeldoorn** f 10, ds. R. B. te **Hogebeintum** f 2,50, P. J. N. te **Zwolle** f 20, P. C. v. d. W. te **Rhenen** f 1 (maandel. bijdrage), Mw. A. de G. te **Haarlem** f 2,50, J. A. M. te **Velp** f 2, ds. H. J. W. te **Norg** f 5, J. H. E. te **Groningen** f 5, Ned. Herv. Gem. **Wartena** f 10, S. A. S. te **Scherpenzeel** f 2,50, H. G. te **Amersfoort** f 2, J. H. te **Kollum** f 2,50, Mw. J. C. M.-T. H. te **Almelo** f 2,50, J. B. T. M. te **Laren** (N.H.) f 10, F. B. te **Assen** f 5, Mr. J. S. te **Utrecht** f 20, A. C. K. te **Den Haag** f 1, G. J. H. te **de Meern** f 10, G. O. te **Winschoten** f 6, H. J. R. te **Heilo** f 10 en van dezelfde nog f 5, Mw. H. N. te **Hoek van Holland** f 2,50, Mw. H. W. K.-d. G. te **Wassenaar** f 25, J. B. te **Zaandam** f 2, Mw. wed. J. B.-Z. te **Soest** f 2,50, Drs. B. J. C. C. v. B. te **Drachten** f 5, J. B. B. te **Ezinge** f 5, Ir. G. S. te **Assen** f 2, R. R. S. te **Assen** f 1, Mw. M. A. T.-B. te **Zuidhorn** [illegible] **Zuidwolde** (Gr) f 1,50, één der steunpilaren in de prov. Groningen f 81, J. A. L. en Mw. C. G. L.-T. te **Leiden** f 15, J. v. Z. te **Leiden** f 10, Mw. A. G. B.-W. te **Ginneken** f 2,50, A. H. K. te **Heemstede** f 10, Mw. G. L. R.-v. R. te **Oudewater** f 10, P. d. B. te **Nieuw Amsterdam** f 10, B. W. K. te **Coevorden** f 5, H. W. te **Hengelo** f 5, Mr. S. N. B. H. te **Wassenaar** f 10, J. C. v. B. te **Maarssen** f 2, F. v. B. te **Utrecht** f 2,50, K. K. te **Soest** f 5,—, A. v. B. te **Sneek** f 5,—, ds. M. A. G. V. te **Deventer** f 3,—, mej. A. K. te **Kollum** f 25,—, mr. P. J. O. te **Rotterdam** f 10,—, A. J. te **A'dam** f 2.50.

Dat was een schitterende verantwoording. Zeer hartelijk dank aan allen, die op deze wijze hielpen.

Maar we zijn er nog niet. Er blijft veel nodig. Dat wordt u duidelijk als u ook weer dit nummer van Zwingli ziet. Het is prachtig, dat onze groep telkens weer in staat blijkt tot allerlei dat nodig of zeer wenselijk is.

Odoorn, 25 febr. '57.

Ds. H. van Lunzen.

Giro 843000

Uren van Geloofsbezinning en Levenswijding

Amsterdam W.G. 3 mrt. 1 u ds. G. Roth.

Aardenburg H.K. tijdens buitenl. reis van ds. Blom verzorgd door Ringpred.

Assen (Groep van Princ. Vrijz.) (Doopsgezinde Kerk Oranjestr. 13) 10 maart 7 u ds. D. A. Huisman.

Arnhem W.G. 3 mrt. 10.30 u ds. Hayet.

Borger H.K. 3 maart 10 u hr. S. Glazenburg.

Driebergen N.P.B. 3 maart 10 u ds. P. E. Boele.

Edam H.K. (in de Hulpkerk) 10 maart 10 u ds. W. C. Smits; **Enkhuizen** (Snouck van Loozenkerk) 10 mrt. 10.30 u ds. K. J. Bosma.

Gasselte H.K. 3 maart (extra-koll.) en 10 mrt. 10 u ds A. J. Roodzant; **'s-Gravenhage** NPB 10 maart (Muzenstr. 4) 10.30 ds. J. G. Jacobs.

Heerenveen-Fok 3 mrt. 10 u en 10 mrt. 7 u ds. C. v. 't Riet.

St. Kruis H.K. tijd. vac. van ds. Blom verzorgd door allerlei ringpredikanten.

Odoorn H.K. 3 en 10 mrt. 10 u en Biddag (13 mrt.) 7.30 ds. H. v. Lunzen.

Rotterdam V.H. (Groothandelsgebouw) 3 maart 10.30 u ds. Joh. P. v. Mullem.

Ruinerwold H.K. 3 mrt. en 10 mrt. 10 u ds. Huysman.

Volendam H.K. 3 maart 10 u ds. W. C. Smits (Kerkkoor).

Utrecht (,,oog in al") 10 mrt 7 u ds. P. E. Boele.

Valthermond H. K. 10 mrt. 10.15 u hr. A. Slager; **Varsseveld** NPB 10 mrt. 10 u ds. C. Eggeraat;

Woerden E.L. 10 mrt. 10.30 u ds. P. E. Boele, 3 maart 10.30 u dr. S. v. d. Woude.

Kollega's en voorgangers! U hebt het druk en vergeet gemakkelijk het tijdig opgeven van preekbeurten. Bedenk dat de aandrang om deze beurten hier op te nemen is gekomen van kerkgangers, van mensen, die dat zeer op prijs stellen. In de afgelopen maanden kwam het voor dat kerkgangers de preekbeurten opgaven, die zij buiten eigen woonplaats plegen te bezoeken. Ere zulke kerkgangers. Maar dit is de taak v.d. predikant.

Veel-zijdig . . .

Een tin'tlend oog, een levendig gebaar,
Dat van een sterke levensdrang doet blijken
Gepaard aan een blijmoedigheid van aard
Die 'n zware ziekte niet vermocht te schenden
Maar groeien deed veeleer in dankbaarheid
Voor 't leven dat opnieuw hem werd geschonken
En dat hem nog zóózeer te boeien weet!

Een held're geest, een onderzoekend brein,
Dat nimmer aflaat van diepzinnig speuren
Naar 'tgeen voor 't intellect nauw peilbaar schijnt:
Een Albert Schweitzer zich ten voorbeeld kiezend
Om, zich verdiepend in diens geestessfeer,
Tot het besef van 't Wonder te geraken
Dat aan 't Heelal zijn vorm en zin verleent.

Een strijdb're pen, een vaardig schrijftalent,
Dat reeds decenniën lang zich pleegt te uiten
In helder proza, als getuigenis
Van sterke, diep-gevoelde overtuiging.
Of, her-beschouwend 't pastorale leven,
In korte Meditaties en Sonnetten
Als „Levensvisie" op een halve eeuw.

Een mont're toon, een vriendschaphoudend hart,
Dat oud en jong gelijk'lijk weet te boeien
Waar 't leeftijdsgrenzen als vanzelf vervaagt;
Was 't tweede, derde jeugd die tot 't bezingen
Van Keppel's vriendenkring hem jaarlijks drong?
In geest'ge spot zich 'n ware meester toonend...
„Poeta Laureatus" — schoon negentig —: blijf jong!

(Mr. F. G. Vogler)

Lochem, februari 1957.

Er was nog een beetje plaatsruimte over om dit tot tien bladzijden uitgedijde nummer „vol" te maken. De drukker stelde voor: laten we er een foto inplaatsen! En natuurlijk was er maar één foto die volledig in aanmerking kwam: het portret van Albert Schweitzer, de kroongetuige van het vrije Christendom, die ook door de jubilaris van 5 maart als één der grootste geesten dezer eeuw vereerd wordt. Dit nummer van ons blad gaat óók naar Lambarene!

Vertrouwen

Wie het zien naar binnen niet verleerd is hij zal, oud of jong, ervaren,

In het drukke daggedaver van redeneringen en redetwisten en getheologiseer had de mens Gods stem niet gehoord, doch in de kalme avondvrede

3 maart en 5 maart

Ds. en mevr. Hulsman—Hartsen

Feestbundel bij de 90ste verjaardag van ds. Hulsman

Lochem, februari 1957.

eeuw vereerd wordt. Dit nummer van ons blad gaat óók naar Lambarene!

Vertrouwen

Wie het zien naar binnen niet verleerd is hij zal, oud of jong, ervaren, dat zijn innerlijk leven zich beweegt tussen de sfeer van het hemelhoog juichen en het dal van de dodelijke droefenis.

Vanwaar de verschillende stemmingen in ons en hoe dringen zij door in ons bewustzijn?

Ziedaar vragen en problemen, die de zielkundigen bezig houden in moeizame studie. Veel wordt beschreven en omschreven, maar een groot zwijgen is steeds het antwoord van het Leven zelf.

Eén der symbolen in de Egyptische godsdienst is de sfinx, een stenen gevaarte met leeuwenlijf en mensenhoofd. Hij blikt naar het oosten, onwrikbaar nu al eeuwen bij eeuwen en de alverslinder Tijd schijnt hem te vergeten. Iedere morgen zien zijn starende reuzenogen de gouden oosterzon zich heffen boven de kim, en het is dan gelijk een reiziger zeide: ,,Of het ene natuurverschijnsel naar het andere kijkt".

De geleerden hebben het symbool niet ten volle kunnen verklaren; wel wees men op het leeuwenlijf als het goddelijk element, terwijl het mensenhoofd het menselijke verzinlijkte.

Doch de sfinx blijft de raadselachtige, mysterieus als het Leven.

Evenals de geslachten opbloeien en verdwijnen aan de voet van het hoogoprijzend stenen Raadsel, zo gaan ook de kinderen der mensen door de eeuwen heen en aller ogen blikken op naar het Leven, — nu peinzend, dan verwonderd, toornig of vol wetensbegeerte, — het Leven zwijgt en weeft onzichtbaar zijn raadselknopen, onontwarbaar voor mensenvingeren.

De godsdienstige mens evenwel ziet en zet leven en wereld in een hoger licht en ondanks struikelen en vallen gaat hij weer opstaand, in vertrouwen door het leven.

Als hij peinzensmoede het vragen opgaf, dan ervoer hij, dan juist, dat hij niet werd opgegeven, maar dat een grote vrede zijn vertrouwenshart binnengleed.

Dit is de ontroerende ervaring van de besten van ons geslacht.

In het drukke daggedaver van redeneringen en redetwisten en getheologiseer had de mens Gods stem niet gehoord, doch in de kalme avondvrede van zijn ziele-overgave is het in hem vol van Gods gouden geluid. Na angstig dolen is het Vaderhuis en het Vaderhart gevonden.

Hij schouwt nu door de tijd heen en de vromen van eeuwen her verstaat hij beter, dan het praten van vele mensen om zich heen.

Nu verstaat hij méér van de woorden, die God Zijn grote tolken in de mond legde, woorden, die te voren louter klanken waren, als: ,,Wij zijn van Gods geslacht" en ,,Wij zijn mede-arbeiders Gods" en die in hem wekken verantwoordelijkheidsbesef, maar ook een niet uit-te-zeggen blijdschap.

Het Leven wordt nu niet lichter en gemakkelijker, doch van grote, blijvende betekenis. Het is nu niet enkel starre, stugge werkelijkheid, koud en onaandoenlijk als de sfinx.

Een wondere wisselwerking vangt aan tussen hem en het Leven, het leven en hem.

De mysteriën blijven. Hoe kan hij, zelf deel van het grote Leven, toch weer oordelend tegenover dat Leven staan?

De godsdienstige mens belicht het mysterieuze Leven met de lamp van zijn Godsvertrouwen en hij gaat veilig.

G. WESTMIJSE.

15 jan. 1933.

3 maart en 5 maart

Ds. en mevr. Hulsman—Hartsen hopen 3 MAART hun 65-jarig huwelijk te gedenken (platina!) met hun 5 dochters, nog in levende zijnde schoonzoons, kleinkinderen en achterkleinkinderen. Mevr. Hulsman is nu 88 jaar oud.

Ds. Hulsman zal op zijn 90ste verjaardag (dinsdag 5 maart) van 3—5 uur receptie houden in Hotel Hof v. Gelre te Lochem.

Dit blad arbeidt en strijdt in de geest van ALBERT SCHWEITZER

Woorden van prof. Schweitzer:
„Zonder vrijzinnig Christendom is geen waarachtige cultuur mogelijk."
„Op de bres staan voor het Vrijz. Christendom zijn wij aan het Evangelie verplicht."

Ook Groningen gedenkt
dit hoogtij in Uw leven.
Gij hebt ons in de jeugd
Het goede meegegeven.
Heb dank voor 't geen Ge waart
Als leidsman en als vrind,
Het is een hechte band
Die ons voor altijd bindt.

H. M. Weersma-Hemmes).

Groningen, maart 1957. H. M. W. H.

Feestbundel bij de 90ste verjaardag van ds. Hulsman

De bundel „Meditaties" is vanaf heden verkrijgbaar bij „Stichting-blad-Zwingli" te Odoorn tegen de prijs van *f* 4.50 (Giro 843000, H. v. Lunzen, Odoorn).

Voor abonnees van dit blad is de prijs tot 10 maart slechts f 3.50.

Wie een nieuwe abonnee op „Zwingli" aanbrengt krijgt als premie

een lepeltje

met op het steeltje de kop van de Hervormer „Zwingli"

Dit geldt gedurende de maand maart. Ook wie zich zelf aanbrengt in maart krijgt dit lepeltje. Stel niet uit tot de laatste dag van maart!